

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 20 Din
polletno 120 Din
celoletno 240 Din
za inozemstvo
mesečno 35 Din
polletno 210 Din
celoletno 420 Din
za inozemstvo
mesečno 35 Din
polletno 210 Din
celoletno 420 Din
za inozemstvo
mesečno 35 Din
polletno 210 Din
celoletno 420 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Rokopisi se ne vračajo, nefrankirana
pisma se ne sprejemajo • Uredništva
telefon štef. 50, upravnštva štef. 328

SLOVENEK

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
1 stolp, peti-vrsta
maloglasni po 150
in 2 D, večji oglaš
nad 45 mm višine
po Din 250, veliki
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vratca po 10 Din
g. Pri večjem q
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
rezen pondelka in
dneva po prezniku

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 • Čekovni
račun: Ljubljana štef. 10.650 in 10.349
za inostrane, Sarajevski 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Klevetniku.

Na naš članek o SLS, v katerem smo dokazali, da je le-ta popolnoma svobodna avtonomna politična organizacija slovenskega naroda, ne ve »Jutro« prav nič odgovoriti. Zato pa v pomanjkanju dokazov objavlja cel članek pola laži, obrekovanj in denunciacij, ki v svoji podlosti nimajo para v naši publicistiki.

Mi smo ugotovili, da ima SLS, ki je organizirano izrasla iz našega ljudstva, svojo miselnost, svoje obeležje, svojo podlago v versko-etničnem prepričanju našega naroda, v njega zgodovini in kulturi, ki je globoko krščanska. Tega obeležja naše stranke nismo mi nikoli tajili, kakor blebeče »Jutro«, pač pa smo odločno poudarili, da je SLS čisto politična tvorba, da se kot taka sama vodi in upravlja po volji svojih članov, da dela politiko čisto svobodno po svojem prepričanju in vesti in da se cerkev v politično udejstvovanje svojih članov nič ne vmešava niti vmešavati ne želi.

Proti temu »Jutro« ne more navesti niti enega resničnega dejstva, ampak gole prazne domneve, sumničenja in lažnjive denunciacije. Rimska kurija — tako natolcuje »Jutro« — svojim strankam sicer ne izdaja nobenih dnevnih povelj, vendar pa bi lahko, ako bi ji to konveniralo, navedla škofo že jutri na to, da nastopijo za monarhizem in centralizem v Jugoslaviji. »Sicer«... »bi lahko«... navedla na to... »Ze izrazi kažejo, da »Jutrov« članar prosto fantazira. Sveta stolica je zlasti zadnja desetletja po Leonu XIII., Piju X., Benediktu XV. in Piju XI. v nešteti okrožnicah in drugih svojih izjavah slovesno proglasila, da nobene politične stranke katoličanov ne smatra kot svoje, da za njihovo politiko ne prevzema nobene odgovornosti in da nobena stranka nima pravice svoje avtoritete zamenjavati z avtoriteto cerkve, oziroma njenega vodstva — da torej politične stranke katoličanov delajo politiko na svojo lastno odgovornost. Nikoli ni sveta stolica katoličanom zapovedala ali prepovedala se zavzemati za kakršnokoli državno obliko, ampak je istotako slovesno proglasila svoj popolni desinterese v tem vprašanju; zadnjič ob priliki konflikta med mehiško vlado in škofi. »Jutrov« članar, ki je ravno tako neveden kakor zloben, misleč, da piše samim oslom, trdi, da v Franciji zato ni nobene politične stranke s katoliškim svetovno-nazornim programom, ker to Vatikanu ne konvenira. Resnica pa je, da se tudi v to vprašanje Vatikan ne vtiha niti se je kdaj vtičal. Francoski katoličani so politično lahko ali konservativni ali demokrati (Marc Sagnier), kar hočejo, papež jim nikoli ni prepovedal ali zapovedal ne enega ne drugega. Znano je, da se nekateri ultrakonservativni francoski katolički niso ozirali niti na željo rajnega Leona, da naj bi se prilagodili republikanskemu demokratizmu. Svoboda, ki jo v tem oziru pušča cerkev, je naravnost brez primere, dočim se morajo svobodomiselnosti v političnih zadevah popolnoma podvreči direktivam vodstva mednarodne framasone. To izvira iz tega, ker je nauk cerkve o državi širok, tolerant in velikopotezen, nauk framasonske sekte pa ozek, nestrpen in fanatično omejen, kakor je to pri vsaki sekti. Istotako čveka »Jutro« o Nemčiji, češ, da je tam cerkev bila proti stvaritvi edinstvene republikanske Nemčije in za federalizem in partikularizem in da je šele potem krenila v druge vode, ko se je Nemčija približala klerikalizmu! Takih bedarij je zmožen samo »Jutrov« mali Moric! Fakt pa je, da se noben papež ni niti najmanj vtičal v formacijo nove Nemčije, da se je centum popolnoma po svoji volji takoj opredelil za ljudsko državo, koje oblika se je baš po prizadevanju centra izbrala v pametni sredi med edinstveno državo in federacijo; Vatikanu pa je bilo in je to čisto vseeno, da je le krščanski mir v državi in med državami. In tako ne odvisna je politika centra v Nemčiji, da je svojčas ob takozvanem septenatskem sporu dobro mišljeni in čisto neobvezni nasvet iz Vatikana, da naj odneha kanclerju Bismarcku, spoštljivo odklonil. Trditve malega Morica pa, da je blagopokojni miroljubni Pij X., ki ga ves svet časti za svetnika, Avstrijo naravnost pozival na vojno, je tako podla, da sploh ne zasluži drugega kakor preziranje vsakega poštenega človeka.

Je pa ta podlost čisto razumljiva. »Jutro« ni sploh nič do resnice, ampak samo

do tega, da hujska zoper SLS kot predstavljajo slovenskega naroda, ki jo slika Srbom kot sovražnico države. Računajoč na nepoučenost in zgodovinske predsodke izvednega dela pravoslavja hoče Srbom povedati, da je SLS nujno protidržavna, ker je katoliška, češ, katoliki so že po svojem bistvu sovražniki tako pravoslavcev kakor državne narodne misli sploh. Radi tega denuncira tudi cirilmetodijsko idejo, češ, da je naperjena proti pravoslavju, dasi je sveta stolica sama opetovano izjavila, da je nasprotna vsakemu nasilnemu ali zvijačnemu propagandizmu, ampak da gre zgolj za zblizanje med

krščanskimi veroizpovedmi na po bistvu skupnem moralnem in kulturnem temelju. Ta besnost malega Morica je tembolj razumljiva v sedanjem trenutku, ko se govori o novih kombinacijah, pri čemer se nihče ne spomni na SDS, ki je bila s svojo nasilno fašistovski revolucionarno miselnostjo, naperjeno proti vsaki avtoriteti in pravnemu redu, državo pritirala tik na rob propada. Zato krepko psuje in sumniči druge, predvsem SLS, ki ji je kot čuvarica slovenskega ljudstva trn v peti. Toda čimbolj ta onemogla družba psuje, tembolj se kompromitira in bliža svojemu koncu.

Zaenkrat ostane vse pri starem.

Belgrad, 17. sept. (Izv.) Po vrnitvi predsednika ministrskega sveta Uzunoviča z Bleda, kateri se je vrnil brez pričakovane rekonstrukcije vlade, in po odhodu kralja v Pariz, je zopet zavladovalo popolno mrtvilo. Vse kombinacije, katere so se delale zadnje dni, so stopile v ozadje. Po splošnem prepričanju političnih krogov do vrnitve kralja, to je do začetka oktobra, ni pričakovati nobenih sprememb.

Belgrad, 17. sept. (Izv.) Predsednik skup-

ščine Marko Trifković se je nocoj vrnil v Belgrad. Trifković je bil v Cavtatu, kjer se je sestel s Pašičem. Politični krogi pripisujejo temu sestanku med Pašičem in Trifkovićem velik političen značaj. Znano je namreč, da velja Trifković za Pašičevega eksponenta pri bližnjih spremembah in da ga Pašičevci pri sestavi vlade lansirajo kot Uzunovičevega naslednika.

Gospodarski program našega trgovinskega ministra.

Belgrad, 17. sept. (Izv.) Trgovinski minister dr. Krajač je nocoj javnosti predložil obširen ekspozé o svojih namerah, kako bi se stabiliziralo in okrepilo naše gospodarstvo, posebno, kako bi napredovala naša izvozna trgovina. Krajač predlaga naslednje odredbe:

1. Naša izvozna trgovina trpi vsled disparitete med intervalutarno vrednostjo dinarja in njegovo kupno močjo v državi glede na agrarne predmete in cene delovne moči. Po skoku tečajne vrednosti dinarja se je nesorazmerno povečala njegova kupna moč glede potrebščin za meščansko prebivalstvo. Naše blago razen gospodarskih pridelkov, je drago, zato je na zunanjih tržiščih nesposobno za konkuriranje. Iz istega razloga se na domačem trgu manjša krog konsumentov. Da bi se to skupno zlo v izvozni trgovini preprečilo, je treba kupno moč dinarja spraviti v ravnotežje z njegovim intervalutarnim tečajem. To se pravi, da je treba poceniti skupno življenje, znižati bremena, znižati proizvodne stroške v domačem gospodarstvu.
2. Naš izvoz obstoji največ iz surovin in polizdelkov, namesto iz popolnih izdelkov. S tem izgublja naše delavstvo zaslužek. Temu pridemo v okom na ta način, da država doma povzdigne predelovalno industrijo. Morda

bi bilo na mestu pričeti s sistemom izvoznih premij v katerikoli obliki.

3. Glavni del našega izvoza je do danes šel v Italijo, Avstrijo in Romunijo. Treba je najti nova tržišča za našo produkcijo in si jih zagotoviti.

4. Posredovanje tujih tržišč za naše trgovinsko blago je treba preprečiti.

5. Veliko skrb je treba posvetiti političnim in gospodarskim ukrepom sosednjih držav, ki v svojem učinku nam v škodo paralizirajo odredbe sklenjenih trgovinskih pogodb.

6. Našo konzularno službo je treba tako reorganizirati, da bo služila trgovini.

7. Na breme gospodarstva in izvoza je treba obvezno uvesti izvozne tržne komisije, katere naj sestavljajo v glavnem sami gospodarji, ki bodo pazili, da bodo za izvoz določeni predmeti kakovostno in po opremitvi na nivoju velikih tržišč ali po možnosti standardizirani. Izvoz predmetov, ki temu ne odgovarjajo, je treba zabraniti.

8. Izvozni trgovini je treba zagotoviti cenejši in pravočasni kredit, tako za izvozno industrijo, kakor za izvozno trgovino.

9. Izdelati moramo lastni tarifno-prometni sistem, ki bo kolikor največ služil našemu gospodarstvu in njegovim potrebam.

Razprava o novem davčnem zakonu.

Obremenitev občin z davčnimi posli.

Belgrad, 17. sept. (Izv.) Davčni odbor je danes razpravljal o čl. 108., ki ugotavlja, da se davčne napovedi izročajo pristojnim oblastem, dačnim ali občinskim. Posl. Pušenjak opozarja na to, da so občine s posli že preobremenjene in da nikakor ne gre, da se jim nalagajo še posli, katere so dosedaj vršile davčne oblasti. To se protivi obstoječim občinskim zakonom. Moderno zakonodajstvo ne pozna več sodelovanja občin pri predpisu in pobiranju davkov. Vse posle, ki se tičejo davkov, naj vršijo davkarije. Vlada večina je sprejela člen v nespremenjeni obliki.

Čl. 109. določa, da mora vsakdo dati oblastem pojasnilo glede davčnih obveznosti. Posl. Pušenjak ugotavlja, da so odredbe tega člena nesprejemljive, ker se zahteva denunciranje davčnih obvezancev, kar je odločno. Država ima dovolj organov, kateri morajo oskrbeti vse potrebne podatke in pojasnila. Tudi ta člen se je sprejel. Odložil se je samo zadnji del.

Čl. 110. vsebuje določbe, da morajo sodnije obvestiti davčne oblasti o vseh spremembah glede nepremičnin. Člen se sprejme nespremenjen. Dolgotrajna debata se je razvila pri čl. 111., ki določa, da morajo občine vsako leto izvršiti popis davčnih obveznosti. Posl. Pušenjak je odločno protestiral proti poslabšanju davčne uprave in nalaganju poslov občinam, ki nimajo za to sposobnih ljudi in ne potrebnih pripomočkov. Povrh bodo občinam narasli stroški. Radičević so navdušeno glasovali za te nove obremenitve občin. Čutili niso nobene potrebe, da bi branili interese občin v Dalmaciji in Sloveniji.

Razprava o naših državnih podjetjih.

Belgrad, 17. septembra. (Izv.) Finančni odbor je danes razpravljal o stanju v državnih podjetjih, in sicer državnih tovarnih svile v Novem Sadu, Kaniži in Pančevu. Te tovarne so imele leta 1921. dobička 10 milijonov dinarjev, l. 1922. 14½ mil., l. 1924. 12 milijonov, za l. 1924./25. se še bilance niso sestavile. Čeprav se niso predložili vsi podatki o teh tovarnah, je finančni odbor vendar dobil vtis, da je položaj v teh podjetjih zadovoljiv. V ponedeljek bo v odboru referent kmetijskega ministrstva poročal. V torek se bodo člani finančnega odbora podali v Pančevo v tamošnjo tovarno za svilo.

VIII. kongres zdravnikov.

Belgrad, 17. septembra. (Izv.) Jutri se bo tukaj pričel VIII. kongres zdravnikov, kateremu bodo prisostvovali delegati zdravniških društev iz Jugoslavije, Češkoslovaške, Bolgarije, Poljske in Rusije. Najprej se bo vršil sprejem gostov. Zvečer bo v hotelu »Imperial« prijateljski sestanek. V nedeljo se bo slovesno otvorila medicinska razstava v veliki dvorani novega vseučilišča. Ob 10. uri se bo otvoril kongres. Pozdravili ga bodo predsednik Jugoslovanskega zdravniškega društva, minister za narodno zdravje, belgrajski župan, delegati jugoslovanskih zdravniških društev ter bolgarskih, češkoslovaških, ruskih in poljskih zdravniških društev. Popoldne bo seja društev. V ponedeljek se bodo pričela predavanja. Izmed Slovencev bosta predavala dr. Neuberg z Golnika pri Trzinu o boju proti jetiki v Sloveniji in dr. Travner iz Ljubljane o tuberkulini. Predavanje bo spremljal film. Dne 22. septembra se bo kongres zaključil.

Stojadinović napada člane anketnega odbora.

Belgrad, 17. septembra. (Izv.) V anketnem odboru se je prečitalo pismo, ki vsebuje odgovor Dragiše Stojadinovića na vprašanja, katerega mu je stavil anketni odbor glede adamske afere. V tem odgovoru napada Stojadinović posamezne člane anketnega odbora. O odgovoru se je vnela živahna debata. Poslanec Ilija Mihajlović je izjavil, da so vsi poslji, ki jih je izvršil on, popolnoma pravilni. Posli, katere omenja Stojadinović, so bili v načrtu, niso se pa izvršili. Poslanec Pera Jovanović izjavlja, da je vse, kar pravi Stojadinović o njegovem potovanju, laž. On je samo izvrševal posle, ki spadajo v njegovo advokatsko dolžnost.

Ninčić potuje v Pariz in Varšavo.

Zeneva, 17. sept. (Izv.) Iz krogov jugoslovanske delegacije se je raznesla vest, da potuje dr. Ninčić takoj po zaključku zasedanja Društva narodov iz Zeneve v Pariz, kjer bo imel s francoskimi državniki važna posvetovanja. Nato potuje dr. Ninčić za par dni v Belgrad, od tam pa takoj naslednje dni v Varšavo, da tam podpiše prijateljsko pogodbo s Poljsko.

Zasedanje Društva narodov.

Uspela diplomatska večerna zabava pri jugoslovanski delegaciji v Zenevi.

Zeneva, 17. sept. Zunanji minister dr. Ninčić je kot predsednik skupščine Društva narodov sinoči v hotelu des Bergues priredil večerno zabavo, ki je izredno uspela. Zabave se je udeležilo do 200 gostov, med temi vsi zunanji ministri, poslaniki, poslanci in pooblaščenici vseh dežel. Navzoči so bili dr. Stresemann, Lord Cecil, Loucheur, Paul Boncour, grof Ishii, Zaleski, maharadža iz Kapurtale, Scialoja, Nansen itd. Večer je potekel ob najboljšem razpoloženju. Švicarski listi obširno poročajo o prireditvi; »Journal de Geneve« piše: »Ta lepi in veliki sestanek zastopnikov raznih narodov pri jugoslovanski delegaciji je zopet potrdil splošno pobratinstvo. Pred 10 leti bi se bil zdel tak sestanek zastopnikov celega sveta v Zenevi nemogoč.«

Zeneva, 17. sept. (Izv.) Za širšo politično javnost je bila ponovna izvolitev Češkoslovaške v svet Društva narodov iznenadenje. Češkoslovaška sploh ni kandidirala, ker je v zmislu dogovora odstopila svoje mesto Romuniji. Za 9 nestalnih mest je bilo 13 kandidatov. Vendar so zadnje dni zastopniki velesil poudarjali, da je treba obdržati dr. Beneša v svetu. To prepričanje je rastle in prineslo zmago Češkoslovaški.

Zeneva, 17. sept. (Izv.) Na prvi seji novega sveta Društva narodov se je ugotovilo, da bi po vrstnem redu moral prevzeti predsedstvo dr. Stresemann. Ta pa je izjavil, da kat nov član sveta ne more predsedovati že prvem sejam in je predlagal, da obdrži predsedstvo dr. Beneš.

Zeneva, 17. sept. (Izv.) Volitev nestalnih članov Društva narodov je bila silno bojevit. Nemčija je glasovala za Poljsko. Pri glasovanju o priznanju pravice do ponovne izvolitve je pa Nemčija oddala prazno glasovnico. Če bi se ta pravica priznala še kaki drugi državi, bi Nemčija glasovala tudi za Poljsko, v sedanjem položaju pa je smatrala nemška delegacija to glasovanje za izjemno zaupnico Poljski in se je zato vzdržala.

Zeneva, 17. sept. (Izv.) Chamberlain je izjavil pred odhodom v Italijo, da je čestitati Društvu narodov, kako je rešilo najtežje probleme. S simpatijo in spoštovanjem je treba omeniti gesto dr. Stresemanna, ki je prepustil predsedniško mesto dr. Benešu. Pogodbe v Locarnu stopajo vedno bolj v veljavo.

Zeneva, 17. sept. (Izv.) Dr. Stresemann in Briand sta se danes sestala v Thory in sta v večurnem razgovoru, ki je potekel zelo priščno, razpravljala o vseh vprašanjih, ki interirajo obe državi. V vseh vprašanjih sta prišla do soglasja in bosta poročala o vseh njih svojim vladam. Ako vladi odobrita dosedanje zaključke, se bodo razgovori nadaljevali. (Uradno poročilo.)

REVIZIJA POGODB MED ČESKO IN OGRSKO.

Praga, 17. sept. (Izv.) Nekaj dni že delujejo podkomisije za revizijo pogodb med Češkoslovaško in Ogrsko. Dosedaj je dosežen sporazum glede obmejnega prometa.

Jelačin-Ogrinovi volivci!

Trgovinski odsek.

I. kategorija.

Kandidati:

JOSIP VERLIČ, veletrgovec, Ljubljana, Cesta na Gorenjsko železnico.
Rudolf Stermecki, veletrgovec in predsednik trgov. gremija, Celje, Kralja Petra cesta.
Jurij Pieck, trgovec v Novem mestu.
Vid Murko, trgovec, Maribor, Meljska 24.

Namestniki:
Anton Ravhekar, trgovec, Ljubljana, Pred Skofijo štev. 20.
Martin Vrabl, trgovec, Ptuj.
Frane Lipelj, veletrgovec, Brežice.
Anton Fazarine, trgovec, Celje, Kralja Petra 27.

II. kategorija.

Kandidati:

LEOPOLD BRUDERMAN, trgovec, Konjice.
Venceslav Breznik, trgovec, odbornik trg. gremija, Ljubljana, Stritarjeva ulica 7.
Ivan Grosek, trgovec, odbornik trgov. gremija za novomeški okraj, Trebnje.
Frane Petuh, trgovec, Gaberje pri Celju.

Namestniki:
Jožef Skafar, trgovec, Beltinci.
Josip Gagel, trgovec, Ljubljana, Sv. Petra cesta.
Maks Vale, trgovec, St. Jernej.
Frane Cajnko, trgovec z vinom, Slovenjgradec.

III. kategorija.

Kandidati:

STANKO LENARČIČ, trgovec, župan in načelnik trgovskega gremija za logaški okraj, Nova vas pri Rakeku.
Florijan Gajšek, trgovec, Loka pri Zusmu.
Avgust Čadež, trgovec, načelnik trg. in obrt. zveze, Ljubljana, Kolodvorska ulica 35.
Edvard Kukec, trgovec z hmeljem, Zalec.

Namestniki:

Matija Rom, trgovec, načelnik trgovskega gremija, Kočevje.
Krištof Spaniček, trgovec, Rogaška Slatina.
Marko Kardinar, trgovec, Sv. Marjeta na Dr. polju.
Rudolf Kovačič, trgovec, Ljubljana, Kongresni trg štev. 19.

IV. kategorija.

Kandidati:

IVAN JELAČIN ml., trgovec Ljubljana, Rimska c. štev. 1, predsednik Zveze trgovskih gremijev za Slovenijo.
Anton Stergar, trgovec, Kamnik, načelnik trgov. gremija za kamniški okraj.
Frane Korošec, trgovec, Gornja Radgona.
Janko Tavčar, trgovec, Maribor.

Namestniki:

Josip Petelinec, trgovec, Ljubljana, Sv. Petra nasip 7.
Josip Lavtizar, trgovec in župan, Kranjska gora.
Davorin Tombah, trgovec z mešanim blagom, St. Vid pri Ptuj.
Maks Turnšek, trgovec, Marija-Nazarje pri Mozirju.

Volivci! Ponemok niste dobili pisem s našo kandidatsko listo. Zato prepišite iz našega lista kandidate in namestnike tiste kategorije, v kateri volite. Pazite na številko kategorije, ki je označena na legitimaciji. Modre glasovnice veljajo za trgovce, rdeče za obrtnike, bele

Pred zmago.

Iz vseh krajev Slovenije, od Rakeka do Maribora, prihajajo poročila, da povsod ogromna večina trgovskega in obrtniškega sveta oddaja svoje glasovnice za Jelačin-Ogrinovo slovensko gospodarsko listo!

SDSarski strankarski agitacijski aparat deluje sicer z vso silo, SDS je organizirala povsod volivno sleparstvo v velikem stilu, zlasti je vpregla v svojo službo nekaj svojih pristašev, ki so pri poštah, toda ves ta napor ne rodi uspehov.

Z navdušenjem, kakor ga doslej nismo doživeli pri še tako važnih volitvah, nam z vseh krajev naznanjajo predstoječo zmago resnično stanovske liste združenih trgovcev in obrtnikov, ki hočejo vreči iz Zbornice vso politiko in jo posvetiti zgolj gospodarskim koristim Slovenije.

Vsa poročila, naj prihajajo iz kateregakoli kraja, izključujejo vsak dvom nad zmago. Poraz SDSarske politične centralistične liste je za vse že danes gotovo dejstvo. Kakor je odvrlo od sebe dr. Zerkjavov jarem učiteljstvo in uradništvo ter vsa duševna inteligenca sploh, tako ga je zdaj tudi trgovski in obrtni stan. 22. septembra bo SDS zato predstavljala popolno pogorišče!

Izključitev Stribrnja iz stranke.

Praga, 17. sept. (Izv.) Osrednji izvršilni odbor Zveze češkoslovaške narodnosocialistične mladine je sklenil predložiti obnemu zboru narodnosocialistične stranke sledeče predloge: 1. Izključijo naj se iz narodnosocialistične stranke poslanec Stribrny, poslanec Trno-bransky, urednik Schwarz in vsi njegovi ožji pristaši. 2. Dalje naj se izključita poslanec Laube in bivši senator Lisý. 3. Pravila naj se izpremenijo v demokratičnem smislu. »Mlade Proudye, ki prinaša te sklepe, jih komentira v bojevitim članku »Proti renegatom socializma in rušilecem stranke«. »Reformac« poroča, da bo Stribrny v slučaju, da ga izključijo iz stranke, stopil na čelo fašistovske organizacije.

Praga, 17. septembra. (Izv.) Prihodnjo nedeljo se prične v Brnu kongres češke narodnosocialistične stranke, na katerem bodo

Obrtni odsek.

I. kategorija.

Kandidati:

JOZEF HAFNER, lastnik žage in župan, Skofja Loka.
Janez Lančič, kleparski mojster, Gornja Radgona.
Ivan Rojina, lastnik pogrebnega zavoda, Ljubljana, Spodnja Šiška 59.
Avgust Pen, gostilničar, Tržec, občina Jurjevci pri Ptuj.

Namestniki:

Frane Zavodnik, mizarški mojster, predsednik obrt. zveze, Glince pri St. Vidu nad Ljubljano.
Anton Lekše, mizarški mojster, Mozirje.
Ignacij Sinigoj, strojar, Ljutomer.
Ivan Šrebot, čevljarški mojster, Ljubljana, Ravni-karjeva ulica.

II. kategorija.

Kandidati:

JERNEJ LOŽAR, krojaški mojster, podnačelnik krojaške zadruge, Ljubljana.
Blaž Zupane, brivski mojster, načelnik obrtne zadruge, Laško.
Valerijan Špruschina, prevoznik in mehanik, načelnik zadruge kovinskih obrti in kolarjev za sodni okraj Ptuj.
Karel Stupčan, zidarški mojster, Slov. Bistrica.

Namestniki:

Anton Bule, mesar in gostilničar, Mokronog.
Jurij Moser, izvošček, Ljubljana, Zeljarska ulica.
Peter Zadravec, lastnik mlina in žage, Ormož.
Frane Breznik, pekovski mojster, Mežica.

III. kategorija.

Kandidati:

IVAN OGRIN, stavbenik in opekarnar, Ljubljana, Gruberjevo nabrežje.
Anton Lipovšek, gostilničar, Maribor, Gosposka 28.
Stefan Sukič, krojaški mojster, predsednik obrtne zadruge, Murska Sobota.
Ivan Pollak, strojarstvo, predsednik obrtne zadruge, Kamnik.

Namestniki:

Frane Pust, tesarski mojster, Ljubljana, Strelška ulica.
Ivan Černe, sadlar, Lesce.
Hans Schuller, hotelir, Slovenjgradec.
Jakob Jaš, izdelovatelj olja, St. Ilj pod Turjakom.

IV. kategorija.

Kandidati:

JANEZ VREČAR, mizarški mojster, Sp. Domžale.
Jakob Babnik, vodovodni instalater, Ljubljana, Kapiteljska 8.
Milos Hohnjec, kipar, Celje, Razlagova ulica.
Frane Korašija, dimnikarski mojster, Maribor, Stritarjeva ulica.

Namestniki:

Joško Toporič, krojaški mojster, predsednik obrtne zveze, Tržič.
Stefan Litrop, čevljarški mojster, Turnišče.
Anton Benegalija, krojaški mojster, Ljubljana, Poljanski nasip 40.
Vinko Simončič, mehanik, Ptuj.

za industrijske. Lahko tudi kandidate dotične kategorije izročete iz »Slovenca« in prilepite na glasovnico.

Za pojasnila se obračajte na naše zaupnike. Storitve hitro!

Slovenski trgovci in obrtniki! Če je še kdo, ki se ni odločil ali pa še ni odposlal svoje glasovnice, naj to nemudoma stori, da bo zmaga slovenske gospodarske stanovske liste čim sijajnejša, da bo SDS treščena na tla čim strahovitejše!

22. september mora biti pravi zmagoslavni dan celokupne Slovenije!

22. september mora zapečatiti usodo protislovenske, centralistične in korupcijske gospodarske politike SDS!

Zmaga je naša, naj bo čim veličastnejša!

Industrijci.

Oddajte glasovnice samo priporočeno. Za industrijske družbe volj pooblaščenec, ki mora v veliko kuverto poleg legitimacije priložiti posebno pooblastilo svoje tvrdke, da on v njenem imenu izvrši volivno pravico. Glasovnice izpolnite s kandidati, ki smo jih objavili v včerajšnjem listu, Praprotnika, Sireja in Rebeka ne sme biti med kandidati.

DOŠLE GLASOVNICE.

Dosedaj je volivna komisija sprejela skupno 11.315 glasovnic, med temi 3568 trgovskih, 7608 obrtnih in 189 industrijskih. Včeraj je komisija sprejela 3275 glasovnic, med temi 28 industrijskih, 994 trgovskih in 2263 obrtnih. Glasovnice je tedaj doslej poslalo v industriji 35% vseh volivnih upravičencev, v trgovini 37,5%, v obrti pa 32,1%.

nekateri zaupniki stavi predlog, da se izključijo bivši ministri Stribrny in njegova skupina. Dolže ga, da je delal proti strankinim načelom, ker je paktiral s fašisti. »Lidove Noviny« označujejo tega moža kot tipičnega predstavitelja nečastnosti in se vprašujejo, kako je posloval kot minister za železnice, zlasti kako je postal pri raznih železniških dobavah. Njegov brat, ki je bil ob prevratu brez premoženja, je danes večkratni milijonar.

Listi poročajo, da bo vpokojeni general Gajda v kratkem degradiran. Izgubil bo vsa odlikovanja in pravico nositi uniformo.

TIFUS V HANNOVRU.

Hannover, 17. sept. (Izv.) Število na tifusu obolelih znaša 1504. Smrtnih slučajev je bilo dosedaj 42.

Framazonški kongres v Belgradu.

Mednarodni kongres prostozidarjev v Belgradu je končan. Udeležile so se ga po svojih zastopnikih framazonске organizacije 18 držav. Kakor se framazonstvo hvali, ima po celem svetu organiziranih v svojih ložah in njihovih zvezah 5 milijonov članov, ljudi visokih političnih in socialnih položajev. Predsedniki evropskih in ameriških republik, ministri Evrope, Azije in Amerike so po večini člani teh organizacij. Iz teh vrst je izšel Wilson, izšel pa je tudi mehiški Calles, preganjalec katoličanov v Mehiki. Framazonstvo se je udomačilo tudi na italijanskem kraljevem dvoru in na nekaterih drugih dvorih Evrope. Ne samo bratstvo, mir, svoboda je geslo framazonom, ampak tudi boj proti katoličanstvu in sovražstvo do Cerkve. Velikanski je vpliv teh tajnih organizacij in zato moramo tudi katoličani pozorno zasledovati njihova gibanja, kjerkoli se pojavljajo v javnosti. Zato moramo s tem večjim interesom ravno jugoslovanski katoličani motriti sedanjí mednarodni framazonški kongres, ki se je vršil v Belgradu. Pri tem se naslanjamo samo na poročila listov, ki stoje framazonstvu blizu ali celo zelo blizu. Med njimi zavzema prvo mesto belgrajska »Politika«.

Kongres se je začel v nedeljo. O poteku smo na kratko poročali. Prostozidarstvo je bilo pri nas že doslej jako močno in vplivno. »Velika loža Srbov, Hrvatov in Slovencev« s sedežem v Belgradu ima že doslej pod seboj 18 popolnih lož in 4 krožke, ki se bodo kmalu pretvorili v prave in popolne lože. V Belgradu so 4 lože, v Zagrebu pa 3. Za Ljubljano nimamo podatkov. Mnogi jugoslovanski framazoni so včlanjeni v inozemskih ložah. Velik del vseučiliških profesorjev, visokih politikov, časnikarjev, pisateljev spada v vrste prostozidarske organizacije. Pod poveljstvom vrhovnih inštanec delujejo vsi ti člani v cilju programa, ki ni le humanitarnost, ampak tudi kulturnobojnost proti katoličanstvu.

Tej svrhi bo služil tudi mednarodni prostozidarski kongres v Belgradu.

Prvi vseevropski kongres.

B. N. COUDENHOVE KALEGRI.

Od 3. do 6. oktobra bo na Dunaju prvi vseevropski kongres. Kongres je velika manifestacija za združitev Evrope in prvi praktični uspeh vseevropske zveze, ki ga je organizirala in priredila. Vseevropska zveza se je ustanovila pred tremi leti. Njen cilj je politično in gospodarsko združenje evropskega kontinenta. V tem pogledu je vseevropska zveza vzporeden pojav vse ameriškega in vseazijskega gibanja.

Vseevropska zveza ima člane v vseh evropskih državah. V mnogih državah so se osnovali tudi odbori. Osebe najrazličnejših strankarsko-političnih opredeljenj so člani teh odborov. Predsednik nemškega odbora je Pavel Loebe, francoskega Edvard Herriot, avstrijskega dr. Ignac Seipel, češkoslovaškega dr. Václav Schuster, grškega Nicolas Politis, bolgarskega Šišmanov, ogrskega Lukacs, estonskega Pusta, latvijskega Klimas. V Angliji se je osnoval kooperativni odbor pod vodstvom Wickhama Steedsa in ravno tako v Ameriki pod vodstvom profesorja Stephena Duggansa.

Program vseevropske zveze upošteva v budoči evropski zvezi držav vse države, ki se mu priključijo in ki se priključiti morejo in hočejo. Vprašanje ali more pristopiti tudi Anglija radi svoje kolonialne politike in Rusija radi svoje politike v Aziji, naj rešita prizadete države same. Vseevropsko gibanje se je zelo hitro razširilo v vseh evropskih državah. Vedno bolj se uveljavlja spoznanje, da je Evropa edini način, da se Evropa zavarja pred novo vojno in evropsko gospodarstvo pred novim propadom. Zato niso le vodilni državniiki Evrope, ampak tudi vodilni gospodarski možje prijatelji »Vseevrope«.

Program vseevropske zveze se more izraziti z enim samim stavkom: Odprava medevropskih meja. Te meje so v današnji svoji vlogi in pomenu nevarnost za mir, gospodarstvo in svobodo. Le če se njihov strateški pomen izmenja s sistemom obveznih razsodišnih pogodb, njihov gospodarski pomen v ustanovitvi velikega evropskega trga in njihov nacionalni pomen izgine in se umakne varstvu narodnih manjšin, bo šele prosta pot za trajni evropski mir in za sanacijo evropskega gospodarstva. Istočasno dela vseevropsko gibanje za delitev Društva narodov v politične kontinente, h katerim bosta mogli pristopiti tudi Rusija in Amerika. Tako razčlenjenje bi se izvršilo, če se ustvari samevropska sekcija za vprašanja, ki tičejo le Evrope.

Na kongresu bo prišlo v razpravo predvsem vprašanje evropske zveze držav, manjšinski problem, vprašanje carinske in valutne unije kakor tudi vprašanje duševnega vzajemnega delovanja. Odlične osebnosti vseh delov Evrope so naznanile svojo udeležbo. Kongres bo žarišče vseh združevalnih tendenc v Evropi.

Vsi so dobrodošli na kongresu, vsi, ki so prepričani, da je Evropa mogoče rešiti samo z združitvijo in ki so pripravljeni s čistim srcem zastopati vse zasebne in strankarsko-politične interese temu velikemu cilju. Vsi tisti, ki hočejo iz nadutosti ali nevednosti zibanje

razbiti, vsi zagarji naj ostanejo doma. Kajti kongres ne bo razpravljal niti o tem ali je Vseevropa potrebna ali ne, niti o njenih teoretičnih temeljih, ampak samo o načinih, kako ta veliki cilj na najpripravnejši in najhitrejši način udelejšiti.

Zato kongres ne bo podoben obnemu zboru delničarjev, ampak bo izgledal kot vojni svet velikega političnega bojnega gibanja. In le tisti, ki se hoče s prepričanjem in samozatajo pridružiti tej armadi in se bojevatí za evropsko enotnost, ima pravico in dolžnost, da se udeležijo prvega vseevropskega kongresa.

Beleške

Δ »Jutro«, fašizem in »oficijelna cerkev«

Ves resni svet pozna in pravično presoja stališče Vatikana nasproti fašizmu. Ni ga dostojnega lista, ki bi sumničl sv. stolice zveze s fašizmom. Saj so najmerodajnejši cerkveni faktorji opetovano na najdoločnejši način obsodili nasilje fašizma in druge njegove zmože. Še o priliki prepovedi tekem katoliške telovadne internacionale v Rimu je vatikansko glasilo »Osservatore Romano« naglasilo, da se je prepoved izdala zato, ker katoličanom v Italiji ni zajamčena svoboda javnega nastopa. To je za vsakega pametnega človeka dovolj jasno povedano. Istotako je za vsakega pametnega človeka jasno, da Vatikan nima sredstev, da bi italijanski državni režim, naj bo že tak ali drugačen, prisilil, da spoštuje pravice bodisi cerkve bodisi posameznih stanov bodisi narodnih manjšin, ako le-ta na noben način noče; posebno velja to za fašizem, ki nobenega prava ne priznava. Vsemu svetu je razvidno težko stališče sv. stolice v sedanjih razmerah v Italiji in nikomur ne prihaja na um, da bi učil Vatikan, kako naj se v teh razmerah ravna, da bo v obči blagor družbe in cerkve in da bo škoda za splošnost čim manjša. Samo ljubljansko »Jutro« dela izjemo in neprestano opleta okoli sebe z »izdajstvom oficijelne cerkve zoper Slovence in Hrvate v prid fašizmu.« Mi bi vprašali »Jutro«, koliko so storili doslej za Slovence in Hrvate v Italiji demokratski državniki? Ali smo že kdaj slišali ali čitali, da bi se bil kateri izmed njih javno kot državnik potegnil za Slovence v Italiji? Pač pa ves svet ve, da se je pogumno pred vsem svetom zavzel zanje papež Benedikt XV., in da je Cerkev marsikatero zlo tudi v tako težavnih razmerah odvrnila in še odvrča pa štiti, kar se more in kar se da. »Jutro« seveda vsega tega enostavno noče videti in ne vedeti, ker mu sploh ni za resnico, marveč le za gonjo proti Cerkvi. Tako je parola mednarodne framonerije, ki je te dni zborovala v Belgradu in katero »Jutro« iz inozemstva »slovenska« SDS najpokornejše poslušaja.

Δ »Patriotizem do preklica.« Patriotizem do preklica je tisti patriotizem, ki traja samo dotlej, dokler se na vladi pleše tako, kakor on gode; kadar temu ni več tako, je pa takoj pripravljen na revolucijo. Takega patriotizma smo že veliko videli v naši državi, največ pa pri skupinah in strankah, ki si privsajajo nad patriotizmom izključni monopol. Naši demokrati so n. pr. veliki patrijoti, dokler so na vladi ali imajo vsaj posreden vpliv pri vladi; kakor hitro pa se pokaže na obzorju možnost kombinacije, ki bi njihovo skupino popolnoma potisnila vstran, tedaj prete z najostrejšimi sredstvi, tedaj so pripravljeni vse razbiti. G. Pribežević sam se ravna po geslu: »... und der König absolut, wenn er unsern Willen tut.« Šele nedavno smo doživeli v Ljubljani, da je demokratska teroristična organizacija rabila orožje proti zakonitim državnim organom, ko so vršili svojo službeno dolžnost nasproti njej. To je v resnici patriotizem do preklica, ki ne more biti trajen temelj državi. »Jutro« ima veliko razloga, da o tem razmišlja in tudi piše — a ne na naš, marveč na lasten naslov.

Δ Kje je izdajalstvo? »Jutro« je v svoji včerajšnji uvodnik zmašilo med drugim stavek, v katerem očita »oficijelni cerkvi« izdajstvo nad Slovenci in Hrvati v Julijski Krajini v prid fašizmu, SLS pa očita, da si proti temu ne upa odpreti ust. Kar se tiče izdajstva nad primorskimi Slovenci, bi se spodobila »Jutru« kar največja ponižnost. Vse, kar je bilo med primorskimi Slovenci jutrovske liberalne vere, je ali pobegnilo preko vseh gora ali pa obleklo črno srajco in se pojaničarilo. Tem janičarskim četam slovenskih fašistov poveljuje veliki liberalac Grbec v Tomaju. Ta in njemu enaki bratci, ki so svojčas nosili na Krasu slovensko liberalno zastavo, so prvi pozabili in pogazili vsa narodna načela in si ostali zvesti samo v enem: v svojem liberalnem »svetovnem« naziranju in strupenem sovražstvu do katolištva. Prav ti bivši slovenski liberalci so, ki hujskajo laško fašistovstvo proti slovenski duhovščini, ki je v teh težkih dneh edina ostala zvesto ob strani ljudstvu. To jasno dokazujejo članki prof. G. Lorenzonija v listu »Il Resto del Carlino«, ki jih je »Slovenec« prav te dni prinesel v prevodu. Zato je treba drznega čela, da »Jutro« očita katoliškim krogom ali »klerikalcem«, da ne branijo svojega naroda. »Jutro« zelo dobro ve, kako stojijo stvari v tem oziru, ve pa tudi, da o tem ne bomo javno razpravljali. Prav zato si upa biti nesramno in izziva. Kakšno ime zasluži tak način političnega boja?

Δ Jugoslovanska tiskarna je last škofa dr. Jegliča, piše dobro informirani mali Moric. Jugoslovanska tiskarna na je v resnici

last Tipografske zadruge, o čemer se mali Moric še ni mogel informirati, dasi je že bilo v »Uradnem listu«, ki ga pa mali Moric očitno ne bere, ker je pisan v latinici.

△ Porodico Stjepana Radića hoče g. Pašić na vsak način posaditi na led, tako vsaj zatrjujejo radikalski gospodje iz Pašičevega ožjega kroga. Stari gospod se je večnih sitarij s Stjepanom Radićem naveličal in noče o kakem sodelovanju z njim sploh nič več slišati. Pašić pravi, da četudi Radić osebno ni v vladi, so pa njegovi ljudje v vladi, ki delajo politiko, kakor jo hoče imeti on sam. Ta politika se torej prav nič ne razlikuje od politike Stjepana Radića, ko je sam kot minister sedel na vladi. Ta politika pa se je pokazala kot nemogoča za radikale in zato je treba, da se revidira oziroma da se rividira celokupno razmerje med radikali in radičevci. Ako radičevci pristanejo na to revizijo, potem lahko ostanejo še nadalje v vladi, vendar na vsak način brez familije St. Radića. — Tako misli Pašić o Radiću. Radić pa je med tem v Ženevi že namigaval, češ, da sta s Pašičem sklenila

nov sporazum in da se bosta oba povrnila na vlado. Zdj seveda — na ta koš, ki ga je dobil od Pašića, — piše v svojem »Dmuc«, da je sporazum med njim in Pašičem nemogoča kombinacija, ker jo ovirajo ne samo državni in politični interesi, ampak tudi »prirodni zakonik«. — Pa naj reče kdo, da Radić Pašića ne vtakne v žep!

△ K ustanovitvi »Demokratske zajednice« piše sarajevska »Pravda«, glasilo JMO: »Komunike, ki je izdan, ni nič nepričakovanega in nič novega. On je samo formalna utrditev tega, kar obstoja, in ovrščanje intimnih zvez dveh prijateljskih klubov in dveh prijateljskih strank, ki bosta tudi nadalje obdržali svojo individualnost, dobivši samo svoje skupno parlamentarno predstavništvo. JMO ostane tudi nadalje, ker še niso prenehali razlogi, radi katerih je ona nastala.« — In tako je posrkana še tista grenka kaplja v radosti, ki jo je razlil mali Moric v »Jutru« nad »izpreobrnitvijo« muslimanov, grenka kaplja namreč, da je moral pri tej priliki zopet krepko denuncirati SLS kot protidržavno.

Kaj se godi doma

Prekerni položaj v naših rudnikih.

Zdaj manjka vagonov!

Trbovlje, 17. septembra.

V četrtek se je na celnem popoldanskem šihitu natovorilo samo 6 vagonov, predvčerajšnjim pa 5, ker železnica ne dostavi vagonov. Ako rudnik ne dobi vagonov, bodo rudarji zopet praznovali, ker za deponiranje železa ni prostora. Na več krajih se premog že tudi užiga in se dela rudniku velika škoda. Da delavstvu ni vseeno, če primanjkuje vagonov, se razume, ker se dela v jami na akord; če pa nima vozičkov, pa ne zasluži nič. Rudar ima pri nas letos res smolo. Od januarja do maja se je reduciralo, nočni šihit se ukinil, se praznovalo celo leto, prišel je konflikt med vlado in premo-govniki radi cen premoga; sedaj pa, ko ima družba dovolj naročil, se pa radi pomanjkanja vagonov ne more delati. Vsak dan bi se lahko čez 400 vagonov odposlalo, tako pa nič. Vagone inozemskih železnic je morala železnica oddati namaj, naša država jih pa nima ono število, katero je neodhodno potrebno. Vseeno bi morala železnika direkcija nekaj ukreniti, da dostavi vsaj toliko vagonov, da se bo odpremil vsaj oni premog, ki se sproti producira.

Napredek mesta Maribor.

Maribor, 17. sept.

Ze večkrat smo poudarili dejstvo, da je mestna občina pokazala največ vsestranske stavbene podjetnosti pod županoma Aleksandrom Nagy in dr. Josipom Leskovarjem.

Zupan dr. Leskovar si je poleg novih mestnih stavb pridobil veliko zaslug s popravo in regulacijo cest ter ulic.

Radi kanalizacije in tlakovanja z granitom je bila dolgo časa zaprta Vetrinjska ulica, po kateri se je in se bo vršil glavni promet z Grajskega trga in Aleksandrove ceste. Urejena Vetrinjska ulica bo izročena te dni prometu. Zelo veliko trpi radi zveze z mestno klavnico Tattenbachova ulica, ki ima za naglo vožnjo nevaren in močan ovinek pri gostilni Kostomaj. Mestni stavbeni urad je že izdelal regulacijski načrt te ulice in sicer bi bilo treba odkupiti in podreti Hoffmannovo hišo in potem bi šla Tattenbachova ulica v ravni črti do kolarja Perglerja, do pod mosta in v klavnico in proti brodu. Po tem načrtu bi odpadel oni nevarni ovinek in bi se vršil promet veliko hitreje in brez nevarnosti. Po kon-

čanem tlakovanju Vetrinjske ulice bo Tattenbachova ulica še bolj preobločena s prometom in radi tega je res nujna potreba, da se izvrši regulacija te ulice kolikor mogoče hitro.

V Melju se je zadnja leta zelo pomnožila industrija in se je pozidalo precej novih velikih in dobroidoših tovarn, ki so pa brez pravih medsebojnih cestnih zvez. Tovarni za izdelovanje platna in sukna Solconsky in Hutter imata zelo slab dovoz iz Šentpeterske ceste. Že pred meseci je sklenil občinski svet kredit od 70 tisoč Din za zgradbo nove ceste, ki bi se odcepila pri mostu od Šentpeterske in šla mimo hiše šolskih sester proti tovarnam Solconsky in Hutter do broda ob Dravi. Mestna občina je pozvala oba omenjena tovarnarja, naj bi prispevala k zgradbi te cestne zveze, a ta dva bi imela rajši naravnostno cestno zvezo in sicer v podaljšanju ceste od zvonolvarne Bühl do tovarn Solconsky in Hutter. Ta zveza bi bila lepša, krajša in bolj praktična, a bo morala iti preko Tomazijevega posestva, ki pa zahteva za odkup preveliko vsoto. Radi dveh načrtov in radi pogajanj za odkup Tomazijeve posesti se še ta prepotrebna cestna zveza ni pričela graditi, a se bo, ker je tozadevni kredit že dovoljen. Ta zadnja cestna zveza je za meljske tovarne eksistenčnega pomena in važnosti.

Pomagajte našim poplavlencem!

Piše se nam: Slovenjgraški okraj je bil letos mnogo prizadet od povodnji, nalivov in plavov. Posebno 5.—7. julija in 8.—9. avgusta so bile velike poplave ter znaša skupna škoda v prvem do en milijon in v drugem slučaju preko dva milijona dinarjev. Zlasti občine Pameče, St. Janj in Otiški vrh veliko trpe, ker se potok Mislinja vključ v tolikim prošnjam in intervencijam ne regulira ter se ob vsakem deževju na široko razlije in si napravi novo strugo. Občinske komisije so vestno precenile škodo ter stavile predlog za podporo najpotrebnejšim, tudi naš okrajni ekonom je pregledal škodo po občinah, a v zvezi vsemu do danes še nikdo ni prejel nobene podpore. Mnogo pa jih je trpelo občutno škodo in s strahom gledajo v najbližjo bodočnost ter zastoj pričakujejo pomoči. Medtem pa so se na poziv okraj. glavarja morali po občinah ustanoviti Narodni krajevni odbori Rdečega križa ter pobirati prispevke za pomoč poplavlencem. Ker se je obetal, da gre v prvi vrsti za nujno pomoč domačim poplavlencem, je vsak rad po svoji moči prispeval. Baj

se je nabrala že lepa vsota, ali če mora ta denar najprej v Ljubljano, pa morda še v Belgrad, bodo naši poplavlenci menda še dolgo zastoj čakali pomoči. Zakaj se ne bi ta denar, ki se nabere doma, tudi razdelil doma v ožigled ogromni škodi in nujni potrebi?

Tajnosten umor.

Dne 15. t. m. zjutraj je vlakovodja jutranje-ga vlaka proti Ljubljani opazil, da pri zadnji čuvajnici blizu postaje Semič ni vse v redu; signal je namreč kazal, da je proga odprta, lub pa, da je proga zaprta. Ko se je prepričal, da je proga prosta, je odpeljal vlak naprej in na to opozoril postajenačelnika v Semiču. Ta je takoj šel pogledat, kaj je in našel čuvaja Gortana mrtvega. Ležal je oblečen na postelji in imel glavo prestreljeno s tremi strelji. Za zločincem so se uvedle poizvedbe. — Istega dne pa se je pripeljal v kandijsko bolnico železniški delavec Franc Kapš, ki je stanoval pri umorjenem Gortanu. Tudi ta je isto noč dobil strel v trebuh — krogla mu je ostala v jetrih. Sam izpoveduje, da ga je ponoči neznan človek napadel in obstrlel. Sum pa je podan, da je oba zadnja zločina napravila ena in ista oseba.

Stolp pogorel.

Iz Zabukovja blizu Sevnice ob Savi poročajo: Stolp župnijske cerkve je pogorel v ponedeljek dne 18. t. m. Klepar je popravljal stolpno

streho. V njegovi odsotnosti je zažgal njegov pomočnik eno sršenovo gnezdo v zgornjem delu strehe. Ogenj se je zatrosil in se ni dal več ustaviti. Popadali so tudi zvonovi in stolpna ura na obok. Ako bi ne bili pomagali požrtvovalni sosede, bi bila tudi cerkev pogorela. Potrnost med ljudstvom je nepopisna, posebno, ker je bila streha zelo lepe oblike v rokoko slogu.

Pomirjevalec plačal z življenjem.

Kri je tekla kar trikrat v enem tednu v semiški okolici. Dne 8. t. m. so se stekli v Lužarjevi gostilni na Vrčeah fantje iz občine Kot pri Semiču in iz kočevskih Črmošnjic. Med pretepom je bilo več težko poškodovanih, najbolj jo je pa skupil 43letni posestnik Matija Perkovič iz Rožnega dola. Stopil je namreč med pretepače in jih hotel pomiriti, v tem pa mu je eden od njih zasadel kuhinjski nož v trebuh in mu prerazal na dveh krajih čreva. Ranam je podlegel v kandijski bolnici.

Nepojasnen umor v Slov. goricah.

Iz preiskovalnega zapora mariborskega okrožnega sodišča je bilo te dni izpuščenih 15 oseb, ki so bile pred nekaj meseci aretirane radi dvojnega umora v St. Juriju v Slov. goricah. Izpustiti so jih morali radi pomanjkanja dokazov in tako bo ostal najbrže ta zločin nepojasnen.

Slovenci v Italiji

Giovanni Lorenzoni:

Protidržavna propaganda in slovenska duhovščina.

(Dalje.)

Spoštovanja vredni profesor Lorenzoni končuje svoj podlo-denunciatorični članek proti slovenski duhovščini v Primorju sledeče:

»Trebja je torej v Gorici predvsem dobrega krmarja (nadškofa, op. ur.), pravičnega in treznega, toda moža energične roke, ki bo v sebi združeval vero v Boga z vero v Italijo. Potrebno je, pregnati iz Goriške ta generalni štab, ki vodi boj v škodo Italije. Potrebno je odstraniti s podeželjskih župnij gotovo število duhovnikov, ki so najbolj znani kot disciplinirani vršilci ukazov, ki jih daje generalni štab. Slednjič je potreba organizirati poseben stražni zbor, ki bo nadzoroval vse delovanje vseh duhovnikov na slovanskem ozemlju.

Če bi se pa komu hotela prikazati misel, da bi te duhovnike nadomestili s slovenskimi duhovniki iz Benečije — moramo to misel takoj zavreči. Morali bi reči z Benečani: Peso il tacón del buso — iz dežja pod kap.

Imamo dober spomin in nismo pozabili na čas, ko je slovenska narodna duhovščina ob Nadiču pred 20. leti dvignila ščite, pa jo je videmski škof takoj pokrotil in nismo pozabili, da še vedno živi neki monsignor iz onih krajev, ki je pred mnogimi leti za svoje rojakinje objavil nedolžno pesmico, ki začena: »Jaz nisem Taljanka...«

Toda še več: in to je zadnja, ki jo navajam, predno zaključim. Ko je slovenska duhovščina Goriške pred kratkim časom ustanovila svoje — kako bi ga imenovali? — stanovsko društvo, ki se imenuje — o lepi avspiciji! — po enem najboljši bojeviti svetnikov, svetem Pavlu, s programom, »ki nima ascetičnega ampak političnega značaja,« — so duhovniki Slovenske Benečije po svojem zastopniku pisali, da se Društvo sv. Marka v Vidmu pridružuje Zboru svečnikov sv. Pavla; poročevalce pa je priporočal najstrožjo tajnost. Ni jim bilo toliko mar, ali za ta korak zve politična oblast;

pismo je doslovno zabičevalo: »da ne zvedo naša cerkvena oblastva.«

Kaj pravi k temu oni videmski monsignor, ki se giba med italijanstvom in slovenstvom (mons. Ivan Trinko, op. ur.) in ki je aspiriral na to, da postane naslednik goriškega nadškofa? (Hinc illae lacrimae! — Op. ur.)

★

K predstoječima člankoma profesorja Lorenzonija naj pripomnimo dve besedi o avtorju.

Profesor Lorenzoni je bil do l. 1922. znan prijatelj Slovencev. Vsaj tako je nastopal. Zakaj vzredili so ga duhovniki z darovi slovenskega ljudstva v deškem semenišču v Gorici, kjer je jedel in stanoval osem let zastoj. Po vojni je bil republikanec. Še l. 1922. je nastopal s predavanji na tečajih slovenskih učiteljev, ki jih zdaj tako psuje. Ves ta čas je bil znan gost po tolminskih župniščih, kjer je vehementno obsojal fašizem. Še leta 1925. je Lorenzoni prevedel Cankarjevo veleumetno »Hlapca Jerneja in njegovo pravico«. Prišel je v sluh slavočila in da reši svoje profesorsko mesto, je ta jekleni značaj začel na grd način napadati in vplivnem, sila razširjenem bolonjskem dnevniku vse institucije in voditelje katoliških Slovencev v Primorju in celotno slovensko duhovščino.

V svojih člankih je ta vrli mož nakopičil vedoma in hote grmado laži. V »Goriški stražici« so napadene organizacije v celoti dementirale njegove trditve in ga javno obtožile obrekovanja in laži. Utisnile so mu na čelo žig denuncijantstva in moralne propalosti. G. Lorenzoni na to ni reagiral.

Slovenska javnost v Primorju je radi teh napadov na katoliške institucije in duhovnike razburjena in globoko užaljena. Katoliški slovenski duhovniki se zavedajo svojih dolžnosti do države in jih v polni meri vršijo. Zavedajo se pa tudi svojih dolžnosti do slovenskega ljudstva, ki ima naravno pravico, da ohrani materni jezik in slovensko kulturo ter da svobodno razvija vse svoje sile. Teh narodnih dolžnosti slovenska duhovščina nikoli ni pozabila, svojega rodu ni zatajila,

Zgodovinska črtica

O ZGRADBI ŽUPNO-DEKANIJSKE CERKVE V ŠMARTNEM PRI LITIJI.

(Ob 25 letnici njene posvetitve.)

(Dalje.)

Lega nove cerkve, temelji in podzidek.

Lega nove cerkve je stari ravno nasproti, to je vzhodno zahodna, sicer pa delno na prav istem prostoru, deloma izdatno razširjena, na prostoru podrtih hiš Franceta in Martina Mandelj.

S pokladanjem profilov na stavbenem prostoru se je pričelo v ponedeljek po beli nedelji dne 10. aprila, s kopanjem temeljev pa dne 13. aprila 1899. l. Ko se je položil prvi kamen v zemljo je opravil tedanji dekan z zidarji in drugimi delavci molitev k sv. Duhu, za srečen začetek in srečen zvršitev.

Temelji so bili splošno dobri, izvzemši temelje pri apsidni za velikim oltarjem. Kopali so se globoko, zlasti pri svetišču, obeh zakristijah in zvonikih. Najgloblji je temelj za velikim oltarjem in splošno okrog svetišča, ki meri z prizidkom v globočino 4.23 m. Svet je bil na tem mestu tako mehak oziroma močvirn, da so se morali zabiti hrastovi piloti in nato uporabiti beton s portland cementom. Manj globoki so temelji na drugih mestih stavbe, kakor pri zakristijah 3.32 m in 3.62 m, pri povprečni ladiji 2.50 m do 3.18, ob veliki ladiji in nje kapelicah 2.26 m do 2.51 m, pri zvonikih 3.17 m do 3.33 m. Temelji so se zazidali bolj na široko, kakor je določeno v načrtih. Dasi je bil pri zvonikih svet dober, suha ručena ilovka, so se temelji razširili od 1.65 m

na 2 m, nato betonirali pri obeh zvonikih s portland cementom. Cementa se je porabilo pri zazidanju temeljev 3 vagone portlanda in 2 vagona roman-cementa. Kjerkoli je večja teža, so se uporabljali večji kvadri ali plošnato kamenje dobro zalito s portland cementom.

Zelo solidno je zidan tudi podzidek. Kvadri pridobljeni pri Poganiku so v to izvrstno služili. Položili so se v treh legah, pri zvoniku na listni strani v štirih legah. Zgornja lega se je zvezala z železnimi sponkami, čeprav ni bilo ravno potrebno, toda sigurnejše. Posamezni kamenji pri podzidku segajo v zid od 50 do 90 cm.

Slovesno blagoslovljenje temeljnega kamena. Dne 4. junija istega leta ob 9. uri dopoldne se je pomikal slovesen spreved ob streljanju topičev in slovesnim zvonjenjem na cerkveno stavbišče, kjer je knezoškof dr. Ant. Bonaventura Jeglič pri krasnem spomladanskem vremenu blagoslovil z asistenco 25 duhovnikov v prisotnosti načelnikov državnih in zasebnih uradov litijskega okraja ter naroda nad 5000 ljudi temeljni kamen, kamor se je vložilo pismo sledeče vsebine:

»V proslavo

Boga Očeta, Sina in sv. Duha, presveti Devici Mariji v čast in sv. Martinu škofu, v spomin biserne sv. maše slavnega papeža sv. Očeta Leona XIII. in v spomin 50 letnice vladanja cesarja Franc Jožefa I. je posvetil slovesno temeljni kamen tej cerkvi prevzvišeni gospod, gospod dr. Anton Bonaventura Jeglič, knezoškof ljubljanski dne 4. julija l. 1899 za župnikovanja dekana šmartinskega Ivana Lavrenčiča.

Cerkveni zgradbi ne postavil temelji biva

župnik in dekan šmartinski J. Burger † 1870 zapustivši s posredovanjem in nasvetom tedanjega kapelana šmartinskega Antona Zupana 17.000 goldinarjev v ta namen. Le-ta svota je narasla modrim oskrbovanjem Martina Pogačarja knezoškofijskega kancelarja do pričetka zidanja, oziroma priprav na 72.000 goldinarjev.

Stavba, proračunjena s prostorom, N-črti itd. na 125.000 goldinarjev, to je 250.000 K avstrijske veljave, notranjo opravno ne včevši, se je gradila s to zapuščino in povsem s prostovoljnimi doneski v ogromni večini prav pridnih in za čast božjo vnetih faranov in drugih blagodušnih dobrotnikov.

Božje usmiljenje z nami!

Slede lastnoročni podpisi.

Poleg pisma so se vložili v temeljni kamen tudi slovenski listi: Slovenec, Zgodnja Danica, Škofijski list, venec cerkvenih bratovščin, Vrtec itd. V denarju pa srebrna krona, srebrna dvajsetica, srebrna desetica, dva vinarja in en vinar.

Po blagoslovljenju temeljnega kamena je presvetli nadpastir v krasnem nagovoru razvil cerkvena določila o zgradbi cerkva in v nemal župljane k goreči ljubezni do Boga, na kar je po sv. maši podelil 320 otrokom zakrament sv. birme.

Zgradba cerkve nad temelji in podzidkom.

Takoj nato dne 5. julija se je delo nadaljevalo. Zidarjev je bilo na stavbišču povprečno ves čas 45 z jako spretnim in razumnim polirjem Fr. Turel iz Renč na Goriškem in podpolirjem Fr. Pregelj tudi od tam. Zidarji so bili vsi samo Slovenci deloma iz Renč, Šempas in Črnič na Goriškem in nar domačinov.

Zidarjem v postrežbo je bilo povprečno vsak dan 60 domačih župljanov s primernim plačilom. Tlaka je bila samo za vožnjo opeke, peska, lesa in drugega materiala, katero so zlasti kmetski posestniki z veseljem oskrbovali. Poleg strežavce-domačinov je bilo zidarjem v pomoč tudi pet Renčanov. Zidalo se je kar najsolidnejše. Cerkveno zidovje se je zvezalo z debelimi železnimi vezmi nad malimi, to je spodnjimi okni ter velikimi zgornjimi na okrog v periferiji. Zvonika sta se zvezala do zvonov štirikrat in radi gotovosti za slučaj potresa sta se potegnili dve močni vezi med zvonikoma in tako med seboj zvezala. Nadalje sta zvonika vezana nad zvonovi, kjer je hkrati obok sezidan na nosnikih. Tudi ostrežje zvonikov počiva na nosnikih ter je spojeno z njimi po vezeh.

Vsi cerkveni stebri in cerkveni vhodi v pročelju so zidani z izvrstnim portland-cementom ter šipovniki stranskih kapelic z vrlo dobro žgano opeko isto s portland-cementom. Zvonika so sezidali do visočine cerkvene strehe. Sploh je vsa zgradba tako napredovala, da so meseca oktobra postavili tesarji streho na cerkev ter nadstrešni stolpič z deskami obili. Kleparski mojster Alojzij Lenčec je takozamogel pred zimo pokriti cerkveno streho s črno vtisnjeno »Wienerberger« zarezano opeko, nadstrešni stolpič pa s pocinjeno železno pločevino ter isto trikrat z barvo prevleči. S pocinjeno železno pločevino je tudi pokrili strehi nad žagredoma ter deloma nad kapelicami velike ladije. Po Vseh svetih je bila cerkev pokrita. Arhitekt Adolf Wagner je prišel v tem letu dvakrat nadzorovat delo. Semintja je prišel tudi njegov namestnik Ivan Zemlič. stavbeni asistent v Ljubljani.

Dnevne novice

Ljudstva v tiski ni zapustila. Tudi zdaj ga ne bo! Tega storiti ne more, tudi če g. Lorenzoni grozi, da bo fašizem »razgnal generalni štab«, odstavil škofe, prestavil duhovnike, ustanovil strašni zbor za nadzorovanje slovenskih duhovnikov.

Gospod Lorenzoni je Italiji in fašizmu storil slabo uslugo. Odkril je bojni načrt prenapete fašistovske struje v Primorju. Z napadnimi informacijami hoče zapeljati vladu, da začne veliko preganjanje slovenske duhovščine in učiteljstva. Če hoče Italija definitivno porušiti vse mostove s južnimi Slovani in posebej s katoliškimi slovenskimi narodi, naj le sledi nasvetom velikega hlapeca profesorja Lorenzonija, ki hoče priti do svoje pravice s tem, da kliče nad polmilijsko ljudstvo vihar preganjanja.

Nepotrebni stroški. V zadnjem času naši naročniki na Primorskem ne dobivajo lista pravačasno. V večji središči je dospel »Slovenec« se v istem dnevu, sedaj pa so študenti srečni, ako ga prejmejo naslednji dan. Iz zanesljivega vira doznajamo, da je zakasnitev kriva cenzura jugoslovenskih listov. Cenzurirajo se vsi listi in šele potem dostavijo naročnikom. Policija ima za to na razpolago ogromen aparat, ki stane velike vsote. Praktični rezultati cenzure gotovo niso v korist italijanski državi. Kakor hitro izostanejo listi iz inozemstva, se po deželi in mestu širijo najgorstnejše vesti, ki ljudstvo le begajo. Pa tudi policija včasih kakšno zadene. Pred dnevi so iskali agenti po tržaških razprodajalnicah listov neke jugoslovanske list, ki sploh ne izhaja v Jugoslaviji. Seveda ga niso mogli nikjer najti. — Zagrebški »Obzor« ne prihaja več na Primorsko, ker ga je italijanska vlada prepovedala baje radi nekega članka proti Mussoliniju.

Sumljiva radovednost. V zadnjem času je prišel fašistovski tisk z ostro kampanjo proti slovenskemu časopisu na Primorskem. Pred vsem se napadajo slovenski tednik. Poznavalci razmer na Primorskem so takoj napovedali poostreitev cenzure in kontrole sploh. Pretekli dnevi so se pojavili v uredništvih slovenskih tednikov detektivni in se informirali o nakladi listov.

Za rešitev »Popola di Trieste«. Glasilo fašistovske stranke »Popolo di Trieste« je v silni denarni tiski. »Piccolo« ga je popolnoma ubil. Kako bo končal, ni še mogoče reči, ker fašistovska stranka gotovo ne bo pustila svojega uradnega glasila njegovi usodi. Visoki fašistovski komisar Biceci se je pričel baviti z vprašanjem financiranja lista. Vse kaže, da senator Mayer noče žrtvovati »Piccola«. Treba bo torej potrkati na patriotizem tržaških industrijalcev.

Visok obisk postojanske jame. Postojnsko jamo si je pretekli petek ogledal kardinal Merry del Val v spremstvu msgr. Nicola Canali.

Mali listi zaplenjeni. Zadnja številka »Malega lista« je bila zaplenjena radi članka »Fantom nabornikom«. Članek prosi slovenske fante, naj opustijo tradicionalno popivanje pred naborom, ki je v kvar zdravju in nad katerim se zgražajo tuji, ki »vidijo v pijanih nabornikih gnusno peno gnusnega ljudstva; s studom se proč obračajo, smejejo se in z glavami zmajejo; domačini, ki misli in ljubi, pa se krči srce od bridkosti.« Kateri častnik naj razume stroge cenzorje, ki so zavrgli vso logiko. Ali so morda v škodo armadi taki nauki? Visoki italijanski častniki bi prav gotovo pritrdili izvajanjem člankarja s polnim navdušenjem in posebno oni, ki prisostvujejo naboru. Fantje iz mnogih vasi, ki prihajajo v mesto trezni in čili, pač pokažejo, da bi se dalo to doseči tudi v drugih krajih. In ta namen je imel gotovo člankar pred seboj.

Zidanje nove cerkve na Brjah. V »Goriški Straži« in »Edinosti« se bje med Brejci precej ostra polemika radi zidanja nove cerkve na Brjah. Pa ne da bi se nasprotna tabora razdelila po listih. V »Edinosti« sami n. pr. se oglašajo dopisniki z nasprotnimi mnenji. Pomanjkanje denarja za dograditev cerkve, ki bo zelo velika, je vzbudilo polemiko. Ena stran trdi, da je graditev tako velike cerkve v današnjih razmerah utopija; druga pa, da je cerkev potrebna in da načrt odgovarja potrebam. Dejstvo je, da je cerkev na Brjah potrebna. Saj je znano, kako daleč nakrog je raztresena rihemberška fara. Kolikokrat je to tožil Simon Gregorčič, ko je kaplanoval v Rihemberku; kaplanovanje v Rihemberku je zahtevalo vse njegove sile in ga spravilo tudi v bolezen. Brejci imajo v načrtu, da si pripravijo na Brje lastnega duhovnika, ko bo cerkev dograjena.

Samomorilska epidemija. Vsako nedeljo po hiti na tisoče primorskega ljudstva na Sv. Goro iskati tolažbe in pomoči k Mariji pomočnici. Krasno jesensko vreme je romarjem v spodbudo. Preteklo nedeljo sta se med drugimi številnimi romarji podali na Sv. Goro tudi dve tržačanki. Ko sta opravili spoved in prešli s v. obhajilo, se je ena odpravila navzdol proti Solkanu, druga pa je prijateljici povedala, da ostane še na Sv. Gori in da počaka še druge prijateljice, ki pridejo iz Trsta. Zvečer se je podala v romarsko prenočišče in se zaprla v sobo. Drugega dne so služabniki zaman čakali skoro celo dopoldne, da bi romarica vstala, da bi mogli pospraviti sobo. Končno so vdrli v sobo in našli žensko nezavestno v postelji; poleg sebe je imela steklenico konjaka in malo stekleničko strupa, iz katere je manjkalo nekoliko smrtonosne tekočine. Ves trud, da bi nesrečnico obudili k življenju, je bil zaman. Popoldne je prišla na lice mesta sodniška komisija, ki je ugotovila smrt vsled zastrupljenja. Neznanka ni bilo mogoče identificirati. Umevno, da je dogodek napravil na romarje silen vtis. — Na Opčinah sta dva čuvaja, ki nadzirata električno napeljavno, opazila blizo Obeliska neko dekle, ki je hotelo vreči kos žice na električno napeljavo. Čuvaja sta pohitela k nesrečni deklici, ki se je hotela umoriti in preprečila njen načrt. Dekle jima je povedalo, da je doma s Kontovela in da si je hotela vzeti življenje, ker je moral njen zaročenec odpotovati domov v Napoli in je ni mogel vzeti s seboj. Istotam, to je na Opčinah, sta si nedavno vzela življenje dva ljubimca na enak način. Bila sta v gozdu, preko katerega gre električna napeljava; vrgla sta na žico, ki teče razmeroma nizko, drugo žico, s katero sta bila zvezana okoli pasu. Močan električni tok ju je naravnost sežgal. — Na grič blizu Milj pri Trstu je neki Almerigo Rigbi zvalil svojo ljubimko Vilmo Dologno, komaj 19 let staro, da si končata življenje. Rigbi je vrgel kos žice na žico, po kateri je tekel električni tok. Ljubimca sta se zgrudila težko ranjena na tla. Vendar je bil tok prešibek, da bi prinesel zaželjeno smrt. Upanje je, da ljubimca ozdravita. Umoriti sta se hotela, ker je Rigbi že poročen z drugo žensko. To so strašni pojavi moralnega propadanja tudi v Primorju.

Kdor glasovnice še ni prejel, naj jo takoj urgira pri volivni komisiji

★ **Dekan Andrej Glihe** †. V Ormožu ob Dravi je preminul v petek 17. sept. ondodni mestni župnik in dekan velikonedske dekanije gospod Andrej Glihe rodom iz Starega Loga na Kočevskem. Gimnazijo in bogoslovne študije je dovršil v Ljubljani. L. 1883 je bil posvečen v duhovnika, 1891 je stopil v nemški viteški red ter je služboval na redovnih župnijah v Podzemlju na Belokranjskem, pri Sv. Miklavžu, pri Veliki nedelji na Štajerskem, slednjič kot dekan in župnik v Ormožu. Kljub temu, da je bil orjaška močna narava, ga je huda srčna napaka v nekaterih mesecih zlomila. R. I. P.

★ **Zadnji dnevi**. 22. septembra bo zaključeno glasovanje v zbornico za trg., obrt in industrijo. Katere glasovnice ta dan ne bo pri volivni komisiji, je izgubljena. V pondeljek oddajte poslednjo glasovnico in volivno legitimacijo na pošto.

★ **Porabite nedeljo!** Pojdite še enkrat od hiše do hiše, od obrtnika do obrtnika, od trgovca do trgovca, da vsakdo gotovo voli in prav voli. Poučujte, pomagajte, nesite na pošto. Ne pozabite, da gre prav za vsak glas.

★ **Dobrovoljce** kličejo demokratiški listi na pomoč pri zbiranju glasovnic. To je znamenje, da jim teče voda v grlo, naj bo pa tudi našim opomin, da delajo in hite.

★ **80 letnica msgr. Bulića**. Dne 4. oktobra t. l. praznuje zaslužni dalmatinski učejak msgr. Fran Bulić 80 letnico svojega rojstva. Spličani in drugi njegovi spoštovatelji se pripravljajo, da mu tudi ob tej priliki pokažejo, kako ga cenijo in ljubijo. Kakor znano, je msgr. Bulić častni ravnatelj novoosnovanega muzeja v Splitu, ki je v prvi vrsti njegova služba. Msgr. Bulić kljub visoki starosti še dan za dnevom neumorno dela.

★ **Konkordatsko vprašanje**. Zagrebški »Morgenblatt« poroča, da se naš novi poslanik v Vatikanu, Jaša Simić, prizadeva, da spravi konkordatsko vprašanje zopet v tek. Sv. oče in Simić se dobro poznata še iz Varšave, kjer sta istočasno bila v diplomatski službi. S konkordatom je v tesni zvezi vprašanje Zavoda sv. Jeronima; razen tega je aktualno imenovanje jugoslovanskega kardinala; kot kandidat velja zagrebški nadškof dr. Ante Bauer.

★ **Jugoslovansko-italijanska komisija** za sistemizacijo in razdelitev posesti v Dalmaciji, ki je osem mesecev delala v Splitu, je dovršila svoje delo. Člani italijanske delegacije so že odpotovali.

★ **Narast lesne trgovine**. Zadnjič smo poročali, da je za splavarje iz Dravske doline odprt edino še lesni trg v Vukovaru. V petek predpoldne je odplulo mimo Maribora nad 15 velikih splavov, ki so že prodani v Osijek in Novi Sad. Lesni trgovci iz Dravske doline so prepričani, da bodo lesni trgi: Osijek, Vukovar in Novi Sad celo letošnjo jesen in zimo ugodno odprti za lesno trgovino potom splavov.

★ **Gotovo je**, da je loterija Društvenega doma v Trbovljah najbogatejša; gotovo je pa tudi, da se vrši 7. novembra žrebanje.

★ **Mislilno kupujejo Švicarji**. G. Artur Berger v Mislinjah prodaja svoje posestvo. Najresnejši kupec je neki švicarsko-francoski konzorcij. Cena je 36 milijonov dinarjev. Bergerjevo posestvo z lepimi gozdovi, žagami in tovarno lepence je eno najlepših gozdnih posestev in podjetij v Sloveniji. Škoda, da ni domačega kapitala in pride v tuje roke. G. Berger je sicer Nemec ali naš državljani.

★ **Umrla je** včeraj ob poludnev polpodne v Ljubljani ga. Frančiška Hartman, ugledna in priljubljena posestnica s Suhe pri Škofji Loki. Bila je vseskozi krščanska žena, dobra in vzorna gospodinja. Sveti naj ji večna luč! Rodbini Hartmanovi naše odkrito sožalje! — Pogreb bo jutri popoldne na pokopališču v Škofji Loki.

★ **V Vubredu ob Dravi** se je težko ponesečl običinski ubožen Jurij Hofer. Ker je že star in počasen, se je prepozno umaknil pred nekim vozom ter padel pod kolesa. Voz mu je zlomil obe nogi. Prepeljati so ga morali v mariborsko bolnico.

★ **Izgon**. Iz okrožja velikega župana ljubljanskega je izgnan za nedoločen čas strojni ključavničar Peter Čubranović, doma iz Podgorice v Črni gori. — Dalje je izgnana za nedoločen čas tudi tuji lastniki nevarna ruska begunka Lidija Sišmaroff, doma iz Petrograda.

★ **Razpisani profesorski mesti**. Gerentski svet mestne občine ljubljanske je na svoji seji dne 26. avgusta 1926 sklenil, da razpiše na mestni ženski realni gimnaziji v Ljubljani 1. mesto za zemljepis in zgodovino v zvezi s srbohrvaščino, 2. mesto za latinščino v zvezi s slovenščino. Pravilno opremljene prošnje za uradnim zdravniškim izpričevalom in dokazilom, da je prosilec jugoslovanski državljani, je vlagati pri predsedstvu mestnega magistrata do 1. oktobra 1926.

★ **Smrtina kosa**. G. Maks Robič, obče-spoštovani trgovec in posestnik v Središču, je včeraj umrl. Pokojnik je slovel daleč na okrog kot mož poštenjak, odločen Slovenec, kot skrben gospodar. Vsled njegovega nastopa in javnega delovanja pri okrajnem šolskem svetu, okrajnem zastopu in pri občini so ga splošno upoštevali in spoštovali. Vrlemu možu ohranimo blag spomin.

★ **Alkoholno vprašanje**. V kratkem izide razlaga o tem prav v današnjih časih posebno

aktualnem vprašanju v zvezi s pobijanjem ne-nravnosti, ki je v glavnem posledica neizmernega pijančevanja. — Posebno zanimiva, poučna in neobhodno potrebna bo knjiga za oblastva, zlasti za občine. Saj bodo v njej navedeni vsi še veljavni prejšnji postavni predpisi, kakor tudi najnovejši, ki dajejo pri vsej pomanjkljivosti zakonodaje vseeno precej sredstev za pobijanje alkoholne in nemoralne kuge. Ze danes opozarjamo vso javnost na to delo, ki bo neobhodno potrebno za vsako zbirko zasebnih in javnih knjižnic.

★ **Prvo potovanje naše prve križarke**. Na naši prvi križarki »Dalmacija« je nastopilo službo 20 naših mladih pomorskih častnikov. Križarka odpluje prihodnje leto z gojenci pomorske vojne akademije na prvo veliko potovanje — v Ameriko. Potovanje bo trajalo pet mesecev.

★ **Umrl je** v Zagrebu mnogoletni ravnatelj tamkajšnje protestantske verške šole, Gustav Adolf Černek.

★ **Vprašanje jadranske železnice**. Iz Belgrada poročajo, da je generalni ravnatelj državnih železnic Mihajlo Ilić v spremstvu barona Josipa Rajačića odpotoval v Južno Srbijo. Rajačić je zastopnik konzorcija, ki hoče zgraditi jadransko železnico v pravcu Pančevo—Sarajevo—Split. Pot v Južno Srbijo naj bi Rajačića prepričal o važnosti Južne Srbije in ga nagnil, da bi se pri svojem konzorciju zavzel za to, da se poleg proge Pančevo—Split zgradi vsaj še stranska proga na Kotor.

★ **Iz prosvetnega ministrstva**. Na oddelku za učiteljska in prosvetnem ministrstvu je prevezel posle novoimenovani načelnik Mato Potočnjak, doslej nadzornik v oddelku za srednješolski pouk.

★ **Vpokojitve na srednjih šolah**. V prosvetnem ministrstvu pripravljajo ukaz o upokojitvi ravnateljev na srednjih šolah in učiteljskih, ki so doslužili polno število službenih let.

★ **Učiteljske službe za Ruse**. Organizacija ruskih pedagogov v inozemstvu je poslala našemu prosvetnemu ministrstvu vlogo, v kateri prosi, da se učenci, ki so letos dovršili nauke v ruskem pedagoškem zavodu v Pragi, nemudoma zaposlijo na šolah v Jugoslaviji.

★ **Učni načrti za srednje šole**. Prosvetni minister je odobril novi učni načrt za prve štiri razrede srednjih šol.

★ **Sklep pedagoškega tečaja**. V Belgradu se je zaključil tečaj za pedagoško psihologijo in eksperimentalno pedagogijo. Udeležencev je bilo 80.

★ **Ponovni beg kaznjencev**. Iz kaznilnice v Novi Gradiški je zopet ušlo 7 kaznjencev; med temi: 24 letni pomorski akademik Franjo Smoković, 26 letni Josip Moravec-Perel, 26 letni Gjuro Šebjan.

To je enkrat moška beseda,

ki jo je zapisal »Slovenec« včeraj v uvodniku pod naslovom »Otmimo se!« Škoda, da se danes bere, jutri pozabi, kakor marsikaj, kar bi bilo treba neprestano ponavljati, da bi se kaj prišlo. — Živimo v neki omotici, ki vse preze in vse dopusti, kar bi se moralo s krepko roko zatreti ali odstraniti. Dajejo se odredbe v stvarih, ki ni vredno, da bi radi njih kihnil. Za vse to so policijski paragrafi, n r a v n a blaginja je pa sirota. Par naredb, par ohlapnih zakonov, da se nihče zanje ne briga. Cenzura za kino, da se lahko reče, saj jo imamo — na papirju. Nemoralni tisk, nepotrební nočni, oziroma jutranji lokali, kričava pohujljiva reklama, ki mladino zapeljuje k zapravljanju v fizičnem uživanju — vse se mirno tolerira, nihče ne ugovarja.

O, še bodo morali Brejci govoriti ostre pedagoške besede v porotni dvorani zoper javno pohujševanje, zoper javne čitalnice s strupenim berivom, zoper kinomanijo... Ljudje sicer ploskajo, berejo, prikimavajo... Ostane pa vse pri starem. Porota bo še nadalje in v pomnoženih slučajih izrekala sodbo in narekovala obsodbo nad mladostnimi zločinci, ki morajo v tri- in večletno temnico. Toda, kam bo to zavedlo!

Pa pišejo disciplinski red za mladino. Pred seboj imam tak disciplinski red, ki je določen za mladino meščanskih šol, datiran 6. septembra 1925. Prinesli so ga učenci v podpis staršem. Kaj čitam tu!

Čl. 35.: Dopuščeno je učenecem, da obiskujejo vse gledališke, biosposke, orfejske in cirkuške predstave, ki mladini niso zabranjene, ako se končajo najdalje do 23. ure. Predstave, ki se vršijo ponoči, smejo učenci obiskati samo v spremstvu starejših hišnih sostanovalec (!) ali sorodnikov (!)

Čl. 36.: Gostilne in kavarne smejo učenci obiskati samo v izjemnih slučajih v spremstvu staršev ali namestnikov (!) in to samo do 23. ure. Ne smejo pa nikakor obiskovati barov in drugih nočnih zabavišč, ki niso omenjena v členu 35.

Čl. 37.: Svatbe in javne zabave smejo učenci obiskovati samo s starši in smejo ostati tam ponoči najdalje do 24. ure.

Ljudje božji! Razlagajte, kakor hočete! Povejte, če niso tu odprta vrata, ki bi morala biti drugače zaklenjena! Zaenkrat samo to-le: Mladinoljubi, starši, vzgojitelji in narodni zastopniki — dvignite vendar svoje glave!

Mladinoljub.

Ljubljana

Zadeva nakupa Tribučevega posestva.

Dr. Ivan Stanovnik in tov. so vložili proti sklepu mestnega gerentskega sveta v zadevi nakupa Tribučevega posestva (hiše) na Glincah št. 37 sledečo pritožbo:

>V prvi vrsti se pritožujemo, ker je kupnina za nakup Tribučeve hiše št. 37 na Glincah neprimerno pretirana in oddaleč ne odgovarja sedanjim cenam nepremičnin. Prodajalec g. Tribuč se sam hvali, kakor se nam poroča, v svojih prijateljskih krogih, da mu je mestna občina po sedanjih gerentih zelo dobro plačala njegovo hišo, da bo s zneskom kupnine 800.000 Din lahko kupil ali zgradil 2 (dve) taki hiši. Iz tega bi izhajalo, tako izvajajo pritožniki, da je kupnina pretirana in da se ta ta pogodba tudi izpodbijati iz naslova § 984.

>Mestna občina — tako nadaljuje pritožba — bi ceneje prišla do novega poslopja za linijski urad (mestnega dohodarskega urada), ako bi kupila kako parcelo v bližini in sama zgradila novo hišo na njej. Tribučeva hiša bo treba za linijski urad šele predelavati in izvršiti v to svrhu potrebne adaptacije. V sedanjih težkih stanovanjskih krizi nikakor ne kaže mestni občini nakupovati starih hiš in jih uporabljati za urade ter na ta način zmanjševati in skrčevati že obstoječa stanovanja. Tendenca pametnega mestnega gospodarstva mora iti za tem, da se občanom pripomore do novih stanovanj in da se zlasti za urade ne uporabljajo stare v stanovanjske svrhe službe hiše. Pritožniki nadaljujejo:

>Ljubljanska javnost tudi pozorno motri dejstvo, da mestna občina za pretirano ceno kupuje hišo od g. Tribuča, ki je fungiral kot sodni izvedenec pri nakupu zemljišča Jug. sokolskega saveza s strani mestne občine. Ljubljanski davkoplačevalci smo nenejda, da je bilo zemljišče tudi Jug. sokolskemu savezu vključeno cenitvi po g. Tribuču predrago plačano in da cena ni odgovarjala legi in kakovosti kupljenega zemljišča. Pritožba izvaža iz tega, da se s tem gospodarske dobrobiti mestne občine niso zadostno varovale, in nadaljuje:

>Sklep mestnega gerentskega sveta je tedaj pogrešen. Ako pomislimo, da zadene poleg kupnine mestno občino tudi plačilo prenosnih pristojbin, stroškov itd., bo mestno občino stala Tribučeva hiša skoro 900.000 Din. S tem zneskom pa mestni občini še ne bo ničesar koristnega donesla ta stavba, ker jo bo treba v uradne svrhe še adaptirati. Adaptacije pa bi stale po njej strokovnjakov kakih 300.000 do 400.000 Din, iz česar sledi, da bi mestno občino stal linijski urad na Glincah 1.200.000 do 1.300.000 Din. S takim zneskom bi občina v sedanjih razmerah brezdvomno lahko zgradila najmanj 2 novi uradni hiši za linijski urad na Glincah in tak novi hiši bi gotovo v nobenem oziru ne zaostajali za staro Tribučevo hišo.

Ako trdi mestni gerentski svet, da bi se s nakupom te hiše raztegnila trošarinska črta proti Viču, moramo temu nasproti ugovarjati, da bi se ravno tako raztegnila, ako mesto kupi v bližini te hiše kako parcelo, katerih je dovolj naprodaj, in ondi zgradi za znatno manjšimi denarnimi žrtvami novo stavbo za linijski urad.

Sedanje mestno gerentstvo obstoji iz 3 moč, ki so po svojem političnem prepričanju pristali SDS. Nobena skrivnost ni, da predstavlja SDS v Ljubljani eno manjšinskih strank. Čudimo se vadi, da pusti tri moči pri upravi mestne občine ljubljanske, ne da bi dala priliko meščanstvu, da si izvoli zakonito občinsko zastopstvo, ki bi bilo za svoje delovanje odgovorno ljubljanskim volivcem, dočim so sedanjí gerenti odgovorni le svoji partiji, ki pomeni manjšino pri ljubljanskem prebivalstvu. Pritožba naglaša nato, da »mestni gerentski svet sploh ne more delati sklepov, kakoršni je sklep glede nakupa Tribučeve hiše, ker je ta gerentski svet protizakonit, ker ga ljubljanski občinski red ne predvideva in je le stvar SDS, ki je oropala naše mesto avtonomije.« — »Občinski red« — tako nadaljuje pritožnik — »pač predvideva v izrednih slučajih vladnega komisarja namesto obč. sveta, nikjer v nobenem določilu obč. reda pa ne najdemo določbe o gerentskem svetu ali treh gerentih.

Eden izmed mnogih neumestnih in mestnemu gospodarstvu škodljivih sklepov je tudi sklep glede nakupa Tribučeve hiše. Ljubljancem bo odleglo, ako se nakup te hiše prepreči, gospodarstvo mestne občine bo zaznamovalo uspehi, ako se ta akcija prepreči. Zaupamo v zvišeno objektivnost velkožupanske oblasti, zato

predlagamo,

da se naša pritožba predloži velikemu županu za ljubljansko oblast v Ljubljani, katerega prosimo, da naši pritožbi ugodi in izpodbijani sklep mestnega gerentskega sveta razveljavi.

© Neosnovane vesti. Včeraj jutraj so se po mestu širile vesti, da se je izvršil zopet atentat na italijanskega min. predsednika Mussolinija, ki je bil po eni verziji ubit, po drugi pa težko ranjen. Umevno je, da so zbudile te govorice splošno zanimanje in da so ljudje odvesepovsod spraševali, koliko je na njih resnice. Izvedelo se je, da je prišla ta vest k nam iz Zagreba, in sicer z zagrebške borze, kar je povzročilo gotovo vnemirjenje zlasti v borznih krogih. Bila je pa tudi objavljena že v nekem zagrebškem listu, kamor je prišla z Dunaja, oz. Gradca, kjer so te govorice na še nepojasnjen način nastale. Še tekom dopoldneva pa se je po informacijah iz Belgrada in Trsta doznalo, da vesti o ponovnem atentatu na Mussolinija niso istinite in jih zdaj službeno dementira tudi Agenzia Stefani iz Rima.

© Imenovanje na ljubljanskem vseučilišču. Dr. Milko Kos, profesor na zagrebškem vseučilišču, je imenovan za izrednega profesorja na modroslovni fakulteti v Ljubljani.

© Škofarji bi radi zvon za novo cerkev, in sicer že na dan blagoslovljenja; to bo težko šlo, ker primanjkuje denarja. Seveda bi celo slavnost zelo povzdignilo, če bi jo otvoril megočen glas zvona, ki bi tedaj privrkal zapel in nas potem vsak dan vabil v krasno svetišče. Zato pa, požurite se, pridni nabiralki; podpirajte nas dobri darovalci! Morebiti bo pa le šlo.

© Na orglarski šoli Cecilijinega društva v Ljubljani se prične šolsko leto 1926./27. v ponedeljek, 20. t. m. Ob devetih dopoldne bo vpisovanje učencev in sprejemni izpiti. Dne

Iz samega žita ne morete kuhati kave.

Dober in krepak okus dobite šele, ako upotrebite

Pravi Franckov kavni pridatek

Pilača s Prvim Franckom vas zamore stalno zadovoljevali.
K zrnati kavi na vsak način spada Pravi Franck.

21. septembra bo sv. maša in razdelitev učnih ur, 22. septembra redni pouk.

○ **Stolna prosveta** izleti jutri v nedeljo popoldne ob ugodnem vremenu skupno s podružnico Krščanske šole za stolno župnijo v Lhan pri Domžalah. Odhod ob 2.10 popoldne s kamniškimi vlakom, povratek zvečer po dogovoru. Vabimo k številni udeležbi.

○ **Prosvetno društvo pri Sv. Krištofu** priredi 19. t. m. vrtno zabavo pri g. Kačiču. Dun. cesta, s petjem, godbo, ribolovom itd. Vsa bratska društva in prijatelji naše prosvete iskreno vabljeno!

○ **Kol. in mot. društvo »Sava«** v Ljubljani priredi v nedeljo, 19. t. m., izlet popoldne ob pol dveh v Šmarje. Zbirališče pred društveno pisarno Karlovska cesta 4. Ob enem se vrši zanimiva cestna tekma med društvenimi člani: Pečnik, Zajc in drugi.

○ **Strokovna zveza javnih nameščencev** ima danes ob 20. uri redno odborovo sejo in članski sestanek v kleti I. delav. konzumn. društva, Kongresni trg 2. Pridite v obilnem številu, da se pogovorimo, kako si pomagamo v današnjih resnih in težkih časih — s samopomočjo. Združimo se! — Tajništvo.

○ **Člane Organizacije javnih nameščencev**, somišljenikov SLS, ki dosedaj še niso poravnali do 31. decembra 1925 predpisani zaostanek na članarini, vabimo tem potom v smislu dopisov z dne 21. maja t. l., št. 15, da to storijo — eventualno v obrokih — do dne 31. oktobra t. l. Oni člani, ki bi to dolžnost do tega dne ne izpolnili, bodo v prvi seji meseca novembra črtani. — Odbor.

○ **Knjižnica kulturno-prosvetnega odseka Delavske zbornice**. Kulturno-prosvetni odsek Delavske zbornice je otvoril v svojih prostorih v Gradišču št. 2 knjižnico, pristopno za člane in članice vseh delavskih in nameščenskih strokovnih in kulturnih organizacij, registriranih pri Delavski zbornici. Knjižnica je odprta vsak delavnik od pol 6. do 9. ure zvečer. Vstopnina s knjižnično izkaznico vred znaša 2 Din. Knjige se izposojajo le osebnost, za dobo 14 dni. Izposojnina za knjige do 100 strani znaša 25 par, za večje knjige 50 par, za vezane letnike revij i. p. pa 1 Din. Kulturno-prosvetni odsek je določil tako nizko izposojnino zato, da bo lahko knjižnico obiskoval vsak delavec. Ob istih urah kakor knjižnica je odprta tudi čitalnica.

○ **Od doma je pobegnil** v petek, dne 10. t. m., zlatarski vajenec Josip Skušek. Kdor bi o njem kaj vedel, oziroma vedel, kje se sedaj nahaja, se uljudno prosi, da proti povrnitvi stroškov to sporoči njegovemu očetu Karlu Skušku, posestniku v Ljubljani, Mala čolnarska ulica 8 (Trnovo).

○ **Usmiljenim sreem!** Že nebrojkrat smo se obrnili do usmiljenih src za mlodare revnim, ki prihajajo v naše uredništvo iskati pomoči. Naš klic ni bil nikdar brez uspeha, naj povrne Bog. Tudi danes moramo ponoviti našo prošnjo na one usmiljene sloje, ki jim je možnost dana odtrgati si mali znesek v denarju ali po kakoršnokoli obleko oz. perilo, da s tem odpomoremo bedni že več mesecev deložirani družini z dvema malima otrokoma in bolešno ženo. Družina se nahaja res v nepopisni bedi. Mlodare sprejema upravništvo pod »Usmiljenja potrebne«.

○ **Poskušaj samoumor** v Mestnem logu. Mesarski pomočnik Peter Tomažič, uslužben pri mesarju Marčanu v Prešernovi ulici, 33-leten, doma iz Hermančev pri Sv. Miklavžu v ptujskem okraju, je prišel včeraj na neko njivo v Mestnem logu, kjer so kopale ženske krompir. Začel se je z njimi razgovarjati in končno jim je rekel, da gre v smrt, ker se je naveličal tega bednega življenja. Bil je videti precej vinjen. Ko mu je ena ženska zavrnila, da mu ne more iti baš slabo, ker izgleda kot dobro rejen mesar in da ga k večjem »baše in jaše« ljubezenska mora, je šel fant proti bližnjemu grmovju, kjer se je vlegel v senco. Kmalu nato pa so začule ženske obupen krik. Šli so tja, bilo je kakih sto korakov od njive, in so našli fanta v travi, kjer se je zvijal v silnih krčih. Poleg njega je ležala prazna stekleničica, ki je smrdelala po lizolu, druga teklenica pa je bila na pol izpraznjena. Fonlali so takoj enega dečka na bližnjo stražnico. Stražnik je poslal nato po rešilni voz in kmalu ga je odpeljal rešilni avto v bolnišnico, kjer so mu takoj izpraznili želodec. Dečko je precej obupan in ne bo bržkone nič več delal eksperimentov z lizolom. Je pa ta samomorilna kuga nekaj strašnega in vsi merodajni faktorji se morajo vpraševati, kaj zoper to storiti. Eno izmed sredstev, čeprav negativnega značaja, je na vsak način to, če bodo gg. sodniki poizkuse samoumora odsej brezobzirno kaznovali. Nekaj bo že izdalo.

○ **Policijska kronika**. Včeraj so aretirali dve osebi, in sicer eno radi nedostojnega vedenja na javnem prostoru, drugo pa radi goljufije v znesku 604 Din. — Vloženih pa je bilo čez 30 različnih ovadb. Največ ovadb je bilo radi kršenja cestno-policijskega reda (14) in pa radi tatvine sadja in pa poljskih in vrtnih pridelkov. Ostale ovadbe so bile radi tepeža na cesti, dalje radi pijanosti, razgrajanja, kaljenja nočnega miru in pa radi pasjega kontumaca ter kršenja zglaševalnih predpisov.

Maribor

□ **Otvoritev nove kavarne**. Gostilničarka gospa Kristina Vollgruber na Frankopanovi cesti bo otvorila tudi kavarno danes v soboto. V kavarni bodo večkrat koncerti, bo odprta do tretje ure zjutraj in jo priporočamo kot nadstrankarsko, kjer se bo strogo gledalo na to, da se ne bodo vgnezdili kakšni izzivaški klikarji. Kavarniški prostori so zelo okusno preurejeni in bo tudi postrežba točna in prvovrstna.

□ **Areatacija mariborskega trgovca v Gradeu**. Po Mariboru se je zadnje dni govorilo, da je bil v Gradeu aretirani bivši mariborski trgovec Alojz Schniderschitz radi goljufije. Govorilo se je, da je opeharil neko nemško firmo za ogromno svoto 3 milijone mark. — Govorice o aretaciji Schniderschitza so resnične, toda pomevjenost svota znaša samo 8000 šilingov. Schniderschitz zasleduje tudi mariborsko sodišče radi goljufije.

□ **Angleški krožek** bo začel v kratkem zopet z obojnimi tečajem, začetniškim in nadaljevalnim. Prijavitelj se je pisмено na realko (angleški krožek).

□ **Nezgodbe**. Na Glavnem trgu bi bil v petek mestni traktor skoro povozil 5 letno Hil-do Ilgert. Otrok je nesrečo zakrivil sam, ker se je zaletel pod traktor. Dobil je k sreči le lažje poškodbe na glavi. — Na Glavnem kolodvoru pa je zadela nezgoda 78 letnega železniškega uslužbenca Zangerja. Umakniti se je hotel vozniku, pri tem pa je padel ter si zlomil desno ključno kost. — V bolnico je prepeljal rešilni oddelček natakarija v Narodnem domu Ano Numačeg. Pri umivanju steklenic je eno zdrobila in si obrezala prste na desni roki.

□ **Sprememba posesti**. V sredo je bila prodana v Razlagovi ulici 11 dvonadstropna Liningerjeva hiša z dvema vrtoma. Hišo z vrtom od spredaj je kupil mariborski odvetnik dr. Mulej, veliki vrt vrtnar Jemec, ki je imel vrt že dalje časa v najemu in ga je že preuredil po vrtnarsko.

□ **Kolavdajca mestne hiše**. Magistratna komisija je kolavdrala in odobrila novo mestno hišo v Frančiškanski ulici v četrtek. Danes v petek so pregledali stavbo še gg. občinski svetniki.

□ **Kdaj se bo začel promet z mestnimi avtoomnibusi**? Od treh naročenih avtoomnibusev je že nekaj dni v Mariboru eden za 17 oseb in ta ni največji. Ta avto je začelno v šupi v mestni plinarni in so ga v četrtek preiskovali. S tem avtomobilom bi se že lahko odprla ena proga, a bo počakal stavbeni urad še na druga večja avtomobila in bo do tega časa rešil mestni svet vprašanje nastavitve šoferjev in sprevodnikov na vseh avtoomnibuseh.

□ **Komisija radi pregleda plesnjivega cigaretnega tobaka**. Pritožbe radi plesnjivega cigaretnega tobaka, s katerim so preplavljene v zadnjem času mariborske tobakarne, so prišle do ušes finančnega ravnateljstva. Finančno ravnateljstvo se je samo prepričalo o istinitosti pritožb kadilcev in trafikantov ter pozvalo mestni fizikat, naj sestavi posebno komisijo, ki bo pregledala zaloge cigaretnega tobaka pri glavni zalogi, da se bo skvarjeni tobak izločil in poslal nazaj monopolovski upravi. Magistratna komisija se je podala v petek na pregled in bomo o izidu poročali.

Celje

○ **Zadnji dnevi volitev** v trgovsko in obrtno zbornico so pred nami. Vse one zamudnike, ki še niso izpolnili svoje dolžnosti in v kolikor jim demokrati niso pobrali glasovnic, pozivamo, da takoj odpošljejo z Jelačin-Ogrinovo kandidatsko listino opremljeno glasovnico na volivno komisijo v Ljubljani.

○ **Kam so glasovnice šle?** Volivci mesta Celje in okolice so v Celju izpolnili svojo dolžnost v največji meri že v soboto in nedeljo. Zato je nerazumljivo dejstvo, da je došlo do torka odnosno ponedeljka na volivno komisijo iz cele Slovenije tako malo glasovnic, kakor to pričbuje naš list v torkovi številki. Do ponedeljka je bilo iz Celja in celjske okolice oddanih po naši cenitvi najmanj 3 do 400 glasovnic in ako vzamemo, da jih je Ljubljana in Maribor do tega dne oddala najmanj toliko,

potem je vprašanje umestno, po kakih ovinkih dohajajo glasovnice na določeno mesto.

○ **Mestno gledališče** se pogaja z vodstvom ljubljanskega dramskega gledališča, da bi poslednje prirejalo v Celju tedenske predstave. Začasno so dogovori uspehi v toliko, da se bodo vršile v začetku sezone poskusne predstave, ki naj bi pokazale, ali imajo Celjani še kaj smisla za dostojne kulturne prireditve. Ako bi obiski od strani občinstva ne krili tozadevnih izdatkov, bomo Celjani v zimski sezoni brez predstav.

○ **Mestni kino** je pridobil sedaj celo vrsto znanih Foxovih ameriških filmov, ki so po svoji izpeljavi svetovno znani. Proizvajali se bodo tekom tekočega meseca.

○ **Komaj preprečena smrtna nesreča**. V četrtek opoldne bi se bila pred gostilno Branibor na Kralja Petra cesti pripetila kmalu velika nesreča. Pred vhodom na dvorišče imenovane gostilne je stalo malo sedemletno dekletce, ki ni zapazilo, da je ravno s ceste zavil proti dvorišču težko naložen voz, katerega sta vlekla dva konja. Otrok je začel med konja, padel pri tem na tla, pričel kričati in mahati z rokami okoli, nakar se je voz takoj ustavil. Otrok je med tem že ležal na tleh med zadnjimi nogami konj, izmed katerih je desni konj držal levo kopito prav previdno nad otrokom, dokler se okoli stoječim ni posrečilo potegniti otroka izpod konj.

Novo mesto

○ **Po pretepu**. Zadnjič smo poročali o fantovskem pretepu na veselici v Mačkovcu. Poškodovani Gorše je bil takoj pripeljan v bolnico usmiljenih bratov v Kandiji, kjer je bil takoj operiran in s tem rešen smrti. Gorše bo v kratkem odpuščen iz bolnice.

○ **Pokopali so v Smihelu** dne 14. t. m. pokojnega Ogulina, posestnika iz Semiča. Bil je brat msgr. Ogulina, župnika v St. Paulu v Ameriki. Pred dobrim tednom se je monsignore poslovil od pokojnika in odšel zopet v Ameriko, odkoder je letos prišel v domovino obiskat znanca. Ni si pa mislil, da bo isti dan, ko bo stopil na ladjo, da ga odpelje v novo domovino, pokopan njegov starejši brat. Pogrebne svečanosti je izvršil mil. g. prošt Čerin iz Novega mesta v spremstvu novomeške in smihelske duhovščine.

○ **Frančoski krožek** odprti s oktobrom dva tečaja, nižjega in višjega. Prvi sestanek, da se določijo dnevi in ure, je v nedeljo dne 19. septembra ob 11 dopoldne v gimnaziji, pritišče, soba št. 1. Prijave sprejema g. lekarnar Andrijašič.

○ **Umrli je v Kandiji** g. Vovkova, soproga pekovega mojstra in gostilničarja J. Vovka. Bila je zgladna krščanska žena, pridna gospodinja in dobrega srca. Mir njeni duši!

Trbovlje

○ **Slabo vreme** vas ne sme odvrtiti od nedeljske orlovske prireditve, ker se prireditve v slabem vremenu vrši v dvorani. Na tej prireditvi nastopijo tudi članice in mladenke s posebnimi simboličnimi vajami. Jutri pa še nekaj. — Torej na svidenje.

Šmarje pri Jelšah

○ **Pomlad**. Nenavaden pojav v šmarski okolici je to, da cvete sedaj proti jeseni toliko sadnega drevja. Pri posestniku Karlu Čakšu na Šerovem cvete sedem drevov prav bujno. Povzročila je to cvetje seve toča, ki je pred tedni zelo hudo obiskala šmarsko okolico.

○ **Dar društva**. Monsignor Vreže, šmarski domačin, je daroval za društveno knjižnico ob priliki imenovanja častnim članom Prosvetnega društva 1000 dinarjev. Knjižnica posebno manjših knjig zelo pogreša in ji bo dar gospoda monsignora prav dobro služil.

○ **Napredek**. Pri nas se je ustanovil radio-klub, ki bo imel svoje prostore v hotelu g. Habjana.

Slovenska krajina

○ **Nagla smrt**. Dne 14. t. m. je zadela Stefana Hožjan v gozdu na Dolnji Bistriči srčna kap. Umrli je bil občinski revež v Crensoveh. Preživil je se je s prosjačenjem. Na dan smrti je šel v gozd, da bi si tam nabral s privoljenjem gozdarja suhljad. Našli so ga pri nabranih drevih mrtvega.

○ **Orlovski nastop v Crensoveh**. V nedeljo priredi orlovska družina iz Žižkov v Crensoveh povodom glavnega farnega prošenja javen telovadni nastop. Orlovska družina je letos že imela eno prireditve v Beltincih, kjer je žela precej uspeha. Nastopila je tam z gledališko predstavo in z nekaterimi vajami. Nastop v Crensoveh bo izključno telovadni in bo glavna letna odsekovna prireditev. Ker nas je Orel iz Žižkov dosedaj vsako leto zadovoljil s svojim nastopom, smo prepričani, da nam poda tudi ob tej priliki vse, kar moremo od njega zaleteti. Le škoda, da so nekateri ljudje, ki ne razumevajo pomena orlovskega gibanja in stavljajo Orlu na pot tudi ob tej priliki razne ovire. Prostor, ki jim je bil za nastop podeljen, jim je gospodar pozneje odpovedal. Kaj je bilo vzrok, ne vemo. Doveda pa se nam, da imajo roke vmeš, ki so Orlu v Žižkih nenaklonjeni. Kakor je družina že marsikaj prestala, prestane tudi to.

Naznanila

○ **Močan pes volje** pasme »Reke«, se je izgubil. Najditelj se naproša za sporočilo na hišnika Kette-Murnova (Martinoval) cesta št. 80.

Knjige in revije

○ **Mlinar in njegova hči**. Ta splošno znana ljudska igra nemškega pisatelja Raupeha je pravkar izšla v povsem novi prireditvi, ki jo je oskrbel profesor Adolf Robida kot 7. zvezek Ljudskega odra. »Mlinar in njegova hči« je igra, ki jo za vse svete igrajo skoro povsod in če je ne igrajo, ljudem kar nekaj manjka, tako se je udomačila. Ta igra ne bo delala igralcem težav, občinstvu pa bo ugajala. Robida pozna oder in vse prednosti dobre ljudske igre. Cena znaša broš. izvozu 18 Din. Dobi se v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani.

Glasba

ZA MESEC OKTOBER PRIPOROČA JUGOSLOVANSKA KNJIGARNA V LJUBLJANI ČLANSKIM ZBOROM:

ZA MESEC OKTOBER

priporoča

JUGOSLOVANSKA KNJIGARNA V LJUBLJANI

CERKVENIM ZBOROM:

Deschermeier, Marijine pesmi za mešani zbor; Din 15.—

Paist, 10 cerkvenih pesmi za mešani zbor. Part. Din 20.—, glas po Din 4.—. (Vsebuje tudi več Marijinih pesmi.)

Ferjančič, lavretanske litanije za mešani zbor; Din 6.—

Foerster, 6 Marijinih pesmi za tri enake glasove s orglami. Part. Din 16.—, glas po Din 6.—.

Gram, Odpevanje pri lavretanskih litanijah za mešani zbor; Din 16.—

Hladnik, Češčena Kraljica. 15 Marijinih pesmi za mešani zbor in orgle. Din 20.—

Hochreiter, »Immaculata«. 12 Marijinih pesmi za mešani zbor in orgle. Part. Din 20.—, glas po Din 4.—

Kogelj, Marijine pesmi raznih slovenskih skladateljev za mešani zbor. Part. Din 16.—, glas po Din 6.—

Premrl, 40 Marijinih pesmi za mešani zbor. Part. Din 40.—, glas po Din 5.—

— Godovnice. 17 Marijinih pesmi za mešani zbor. Part. Din 16.—, glas po Din 6.—

— Slava Brezmadežni. Marijine, evharistične in druge pesmi. Za mešani, moški in ženski zbor. Vez. Din 40.—, broš. Din 30.—

Satner, Svetniške pesmi III. zv. za mešani zbor. Din 18.—. Vsebuje lepo pesem sv. Frančiška Asiškega.

Ljubljansko gledališče

OPERA.

Začetek ob pol 20. uri zvečer.

Sobota, 18. septembra: RIGOLETTO. Red F. Torek, 21. septembra: DRAMATSKO MELOPLASTIČNI VEČER PLESALKE GNE. MIRJANE DRAGANE JANEČKOVE. Izven.

○ **Pri današnji predstavi Verdijevega »Rigoletta«** poje naslovno vlogo g. Pavel Holodkov, Gildo — g. Lovsetova, Maddalena — g. Thierryjeva, Vojkodo — g. Banovec in Sparafuccia — g. Betetto. Opero dirigira kapelnik g. Anton Balatka, režijo pa vodi g. Bučar. Predstava se vrši za abonente reda F. Vstopnice so v prodaji pri dnevni blagajni v operi.

○ **Gledališka uprava** vljudno opozarja, da sprejema le še danes prijave za letošnji sezonski abonma. Na razpolago je še v vseh razpisanih abonmajih A, B, C, D in E več parternih sedežev ter tudi lož I. in II. reda. Uprava vabi interese na podpis gledališkega abonmaja, ki je plačljiv v osmih zaporednih mesečnih obrokih. Priglasit se sprejemajo danes od 9—12 in od 15—17 v veči dramskega gledališča.

Porota

MARIBORSKA POROTA.

UMOR TRGOVCA.

Zanimiva in občirna razprava se je pričela včeraj in se nadaljuje danes pred mariborsko poroto. Ze drugič se letos zagovarja pred porotniki Ivan Markuzi iz Drvanje, Jožef Markuzi iz Spod. Zerkjavcev, njegova žena Ana Markuzi in posestnik Mihael Zemljič od Sv. treh kraljev Slov. goricah. Obtoženi so, da so dne 6. septembra 1926 ubili na domu Jožefa Markuzija v Drvanji neznane trgovca, ga oropali in truplo odpeljali v Benediški gozd, kjer ga je naslednji dan našla neka deklica. Markuzijevi in Zemljič so bili že takrat osumljeni zločina, toda preiskava je bila ustavljena radi pomanjkljiva dokazov. Letos je orožništvo skupno s policijo vzelo zadevo zopet v roke ter našlo nove priče. Razprava je zelo občirna, ker je pozvanih skupno 48 priče na zaslišanje.

Izpred sodišča

○ **Nesrečen zakon**. Na obtožni klopi v sodni šte. 79 ljubljanskega deželnega sodišča sedi mož posestnik pod kuratelo, Alojzij Perne iz Godiča. Mož je znan, da je včasih zelo neroden, posebno, če pogleda malo pregloboko in prevečkrat v čašo in zgubi vso nadvlado ter postane kot živina. Tožile pa ga je državno pravdnštvo, in sicer radi težke telesne poškodbe svoje žene. — Prišel je namreč zopet enkrat domov kot pravimo po domače »pošteno nadelan«. In sprla sta se z ženo in zopet se je odigral mučen prizor, ki pa je imel težke posledice. Mož je pograbil nož in je sunil ženo dvakrat v trebuh. K sreči pa se je žena toliko umaknila, da ji je samo prerezal kožo in trebušno mreno in ranil črevo. Pri tem pa mu je izpadel nož in mož se je nato zakadil v ženo in jo je vrgel s tako silo po tleh, da si je žena izpahnila pri padcu desno roko v komolcu. Pri obravnavi se je ugotovilo, da vladata v tej hiši večni prepri in nesloga. Mož namreč jezi, ker je on kot gospodar pod kuratelo. Mož je tudi že večkrat grozil ženi, da jo bo zaklal in »podelal v klobasec«, kar povedo tudi domači, toda teh groženj, katere je ponavljal vedno le v pijanosti, niso jemali za resno, marveč le za tako kot praximp — što so besede — od torka do srede, —

Pri obravnavi, kjer je bil mož že zopet precej razgret, je priznal, da je res zamahnil proti ženi z nožem, pravi pa, da se je le branil, ker ga je ona napadla z večnim ključem. Ta zagovor pa so mu podirle priče, ki so povedale, da je mož res neroden in da včasih tudi rad laže. Na vse zadnje pa se je mož tako razgrel, posebno, ko je začel ženo, ki ga je obtožila, da je rekel predsedniku: »Gospod, ona je vrag, in že pred tremi leti bi jo moral, pa bi danes ne stal tu. Pa tudi če me zaprete, nič ne de. Nasprotno vesel bom, če sem notri, je vsaj nekaj časa ne bom videl!« — No in senat mu je izpolnil to željo, in ga je obsodil čisto po zaslugi na 15 mesecev težke ječe. Toliko pa mož zopet ni pričakoval in je mislil, da bo opravil s par tedni. In zopet se je ujezil in je rekel: »Gospodje, tega pa ne sprejemem, preveč se mi zdi. Priročim se in takoj vam prinesem štepelj za priložbo.« — Če mu bo štepelj kaj pomagal, bomo pa še videli. Slučaji sirovega ravnanja z ženo, katero nekateri smatrajo kot svojo »last«, s katero smejo početi, kar hočejo, so tako pogosti, da je čisto prav, če naši sodniki štatuirajo tak eksempl.

Spori

NEDELJSKE PRVENSTVENE NOGOMETNE TEKME.

V nedeljo dne 19. t. m. se odprli jesenska nogometna sezona. Ob tej priložnosti nastopi več parov, in sicer na igrišču Ilirije dopoldne ob 10 rezervi SK Ilirije in ZSK Hermesa, popoldne ob 14.15 pa SK Jadran : SK Slovan ter ob 16 SK Ilirija : ZSK Hermes.

Dopoldne na igrišču ASK Primorje odigrata prvenstvene tekme drugorazredni klubi, in sicer ob 9 SK Svoboda : SK Reka, ob 10.45 SK Krakovo : SK Panonija.

ASK Primorje : HSK Derby (Zagreb). Predprodaja vstopnic za navedeno tekmo, ki bo v nedeljo dne 19. t. m. ob 16, se vrši od danes dalje v trafiki Sever, Selenburgova ulica.

NOGOMETNI DERBY V MARIBORU.

Za nedeljo je v Mariboru napovedana velika sportna senzacija. Najhujša mariborska rivala se bosta merila v prijateljski tekmi. Prvotno se je mislilo, da se bosta ta dva rivala srečala šele pri jesenskih prvenstvenih tekmovaljih. Toda poslednji hip se je spremenilo in omenjena rivala bosta odigrala prvenstveno tekmo šele 25. oktobra.

Nastopila bosta torej SK Rapid in ISSK Maribor. Oba kluba imata že dalj časa trenerje, ki skušata v kratkem času doprinesiti moštvo, ki kar jim je doslej manjkalo, to je takorekoč vse! Poslednji rezultati obeh moštvev nam pričajo, da so igrali faktično nekaj pridobili ter da sta moštvi uvedli povsem drug sistem igranja. ISSK Maribor smo imeli že priložnost videti večkrat in smo mogli zaznati majhen napredek, ki smo se ga vsi odkrito veselili. Rapid smo videli samo enkrat, vendar pa po takratni tekmi z ASK Primorjem ne moremo reči, da je Rapid mnogo pridobil, vendar pa se je pokazal razveseljiv napredek, kar nas jako veseli, ker vemo, da se z vsakim korakom povzdiguje nogometni sport v Mariboru, ki je bil doslej na najnižji stopnji. Prvi moštvi se bosta merili popoldne, isto tako tudi rezervi. Juniorji pa nastopijo predpoldan. K juniorskim tekmam pripominjamo, da bodo menda najzanimivejše, kajti delo trenerjev se je osredotočilo in posrečilo predvsem pri najmlajših nogometaših, ki bodo nekoč, že čez par let, reprezentirali mariborski nogomet in upamo, da precej uspešno. Juniorji obeh imenovanih klubov so že večkrat igrali v zadnjem času med seboj in predvedli so tako lepo igranje, da so bili vsi gledalci zadivljeni. Sportno publiko opozarjamo na ta izreden derby. Tekmo prvih moštvev bo sodil g. Nemeec.

DEMPSEY.

Nekaj so le skupaj spravili, in 23. t. m. se bo udaril Dempsey z Gene Tunneyem. Ameriški listi so polni poročil o pripravljani obeh mojstrov, o teži in moči itd. Ker je Dempsey že več let neoporečni svetovni prvak vseh kategorij, bomo sedaj pred bojem tudi mi priobčili par člankov o njem. Nekaj smo jih pa že, razkropljeni so po »Slovenec« tu in tam.

V Filadelfiji se bo vršil velik boj. Pravi, da bo zelo srdit. Tex Rickard, ki to stvar vodi, računa na polno hišo in na ogromne dobičke, tudi za ameriške razmere ogromne. Boj bodo gledali gledalci v Stadionu razstave, velikanske so njegove mere. Obliko podkve ima stadion, a Tex Rickard je zaprl tudi odprti prostor s tribunami, in tako jih lahko sedi sedaj 150.000, sicer samo 100 tisoč. Tribune so že nekaj stale, a bodo tudi veliko nesele; Tex ceni dohodke na dva milijona dolarjev. Tako namreč reče; kaj misli, ve on sam. Pravi, če bo razprodanih še 50.000 stolišč, bo prišlo v blaginjo štiri milijone dolarjev. Povpraševanje po sedežih je že sedaj tako veliko, da nima podjetni Rickard v tem oziru prav nobenih skrbi.

V petih letih, odkar je možni Jack svetovni prvak, se je le malo boril in je branil svoj naslov samo dvakrat. Tri leta se sploh ni boril. Nekateri menijo, da je zgubil precej svoje velike udarne moči, in dvomijo, da bi mogel v 10 rundah poslati Tunneya v kraljestvo sanj. Več kot deset rund namreč v Filadelfiji ne sme trajati noben bokerski boj. Seveda se bo Dempsey potrudil, da

bo svojo nalogo prej opravil; in številni njegovi pristaši pravijo, da jo tudi bo. Od leta 1918. naprej se je samo trem posrečilo, da so zadržali v boju z Dempseyem 10 rund. Leta 1918. se je boril Biffy Miske 10 rund z njim neodločeno. Dve leti nato je zadržal Bill Brennan 12 rund, nato je bil pa k. o. In spet tri leta nato je zadržal Tom Gibbons celih 15 rund, premagan je bil samo po točkah. Sicer je bil pa ta boj, kakor smo že nekoč pisali, »neodkritostenc«; Dempsey, oziroma njegov manager je hotel druge bokserje nekako uspati in dobiti tako za Dempseyja nove priložnosti boja. Z Gibbonsom se je boril tudi Tunney in ga je v 12 rundi podrl k. o. Carpentiera je svoj čas zdelal Dempsey v 4. rundi k. o.; pa mu je eno rundo še podaril, sicer bi bil Carpentier že v 3. rundi k. o. In za istega Carpentiera je porabil Tunney 15 rund, da ga je premagal.

Sedaj Dempsey že dolgo časa resno trenira, celo armado bokserjev ima okoli sebe. Da se ne bi prenapel, je te dni prenehal s treningom tri dni pa je bil takoj tri tunte težji. In tega noče. 1 funt je 453.59 gr. Združiti mora moč in gibčnost, in to je pri bokserjih njegove kategorije in velikosti najlažje, če znaša teža 85 do 90 kg. Sedaj jih tehta Dempsey 88%. Je torej popolnoma »fit«. Če bo tudi njegov nos fit? O tem pa jutri.

STRAHOVITA REKORDNA VOZNJA.

Občina Montmartre, Pariz, ima v spominih že lepe dni preteklosti, in brihtni so njeni občani. Da pokažejo budalost modernih rekordnih voženj, so priredili tekmo avtomobilov in motornih koles, kdo bo bolj počasi vozil. Zmagovalec naj bi bil oni, ki bo potreboval največ časa za vožnjo po cesti Lebie. In spustili so se v »dir«, avtomobili in kolesa, in so vozili, in gledalci so se tresli smehu in so vpili in vriskali veselo. Ni ga bilo otroškega vozača na cestnem hodniku, ki bi ne bil prehitel motorjev, največji lenuh v hoji je bil pravi dirkač v primeri z njimi. Nekaj avto je vozil deset minut okoli korena, na cesti ležečega, da ne bi prišel prehitro na cilj. Slednjič je zmagal avtomobilist z rekordom enega kilometra na uro. Nesreč kronika ni zapisala; edina žrtev strahovite dirke je bil stražnik, ki mu je padla piščalka iz uske; navajen na vožnjo na boulevardih je namreč na široko zazijal, ko je videl ta žalostni sprevod.

NURMI PRIDE NA DUNAJ.

Dunajskim sportnim krogom se je posrečilo pridobiti za gostovanje na Dunaju Nurmija. V nedeljo bo tekmoval z najboljšimi avstrijskimi tekači na proge 3000 in 5000 m na sportnem prostoru Hohe Warte. Na Dunaj dospe Nurmi v soboto.

Turistika

Podružnica SPD za litjski okraj priredi v ponedeljek 20. septembra odhodnico svojemu ustanovitelju in dolgoletnemu funkcionarju g. nadučitelju Andoljšku. Planinci se zberemo ta dan ob 3 popoldne na prijaznih Javorjih, kjer nam bo naš predsednik Tomažin skuhal »planinski golaž«. Skupen odhod izpred Trlice ob 1 popoldne. Vabljene vsi člani SPD. Planinci nazdar! — Odbor.

Slovensko planinsko društvo podružnica Kranj opozarja vse turiste, da bo »Prešernova kočica na Stolu« odprta še ves september, »Valvazorjeva kočica« pod Stolom pa ostane odprta vse leto.

Dopisi

Jarenina. Prireditev v duhu narodne vzajemnosti in sloge je izborna uspeša. Nebo je gledalo na njo dobrohotno z jasnimi očesom. Izborna naša je »Glasbena Matica« razgibala z milo donečo našo vedno lepo pesmico. Izvajanje nadvse precizno. Čarobno je vplivala na občinstvo tista ganljiva narodna: »Je pa davi slanca padla«. »Glasbena Matica«, stojaj rada med narod, vzgojna sila Tvoje pesmi je velika! »Jugoslovanska Matica« pa nas zbira v okvir moč dvigajoče vzajemnosti in sloge! Moravice. »Zadruška rokodelskih in dopuščenih obrtov« proslavi v nedeljo dne 19. septembra 1926 za ves sodni okraj Brdo v prijaznih Moravčah 30. letnico svojega obstoja. Proslava se vrši na moravškem trgu, velika ljudska veselica z bogatim sporedom pa na vrtu in v vseh prostorih gostilne pri »Storenkuc« v Moravčah. Pričetek slavnosti dopoldne ob pol 10 — sprejem gostov. Rokodelci, obrtniki, udeležite se vsi naše proslave in pokažite s tem svojo stanovsko zavest in tovariško vzajemnost. Vsi prijatelji našega stanu prihitite v našo družbo, kamor vas iskreno vabimo, da se skupno razveselimo in razvedrino. Zletniki, ki boste to nedeljo pohitili na našo limbarsko goro, obiščite našo veselico, ki vam bo nudila prijetno zabavo in dobro okrepčilo.

ODKOD BESEDA INFLACIJA.

Med in po vojni je mnogo besed zašlo med ljudstvo, o katerih preje niti sanjalo ni. Med temi je tudi beseda inflacija, o kateri smo posebno mnogo slišali, ko sta Nemčija in Avstrija komaj sproti natiskovali bankovce, ki so šli v trillijone.

Beseda inflacija je nastala pred približno sto leti v Ameriki. Trgovec z živino Daniel Drew je prišel na misel, kako bi iztisnil za svojo živino večje vsote. Ko je živino gnal v Newyork, jo je med potjo krmil s osoljenim senom, ter šele tik pred mestom napajal. Živina je bila tem potom umetno napihnjena ter postala težja. Tako je trgovec, ki bi bil prejel za govedo brez vode 100 dolarjev, dobil sedaj 120 dolarjev. Inflacija živali je imela za posledico inflacijo prodajne cene za 20 dolarjev. Toda goljufija je kmalu prišla na dan. Z vođo napihnjene živine so rekli »watered stock«. Ker pa angleška beseda »stock« ne pomeni samo čredo živine pač pa tudi kapital, je samo po sebi razumljivo, da se je beseda inflacija (zvodenost) udomačila tudi pri kapitalu, ker se izdajajo bankovci brez povišanja kapitala in tako kapital »zvodenic«.

ČLOVEŠKA UMRLJIVOST.

Povprečna starost človeka je danes 38 let. Ena četrtina ljudi umrje do sedmega leta, polovica pa do osemnajstega. Od sto ljudi je eden star 60 let, od 500 eden 90 let in šele na 10.000 ljudi pride eden s 100 leti. Na celotnem svetu umrje vsako leto 33 milijonov ljudi, t. j. vsak dan 91.554, vsako uro 3736 in vsako minuto 62, torej več ko vsako sekundo eden.

Pridobivalte novih naročnikov!

Dr. Č.

Moč centra.

Berlin 13. sept.

V centuramaških krogih se mnogo razgovarjamo o tej vzor krščansko-socialni stranki, ki je vklesala v povojno ljudsko Nemčijo svoj obraz. Wirthova politika, s katero se je l. 1921 končala doba brezplodnih debat in protestov, je peljala Nemčijo v razvojni etapi v Društvo narodov, je začela pridobivati med sosedi prijatelje ali vsaj zožila krog neizprosnih sovražnikov. Saj je Nemčija samo v dobi od 10. 1. 1920 do 8. 12. 1923 sklenila že 104 mednarodne pogodbe. In predsedujejo ji skoraj stalno centuramaški Wirth, Fehrenbach, Marx.

Odkod moč te stranke? Število poslancev? Prišlo bi v poštev samo relativno. Saj znašajo glasovi centurama in bavarske ljudske stranke v parlamentu komaj okroglo 90, torej so komaj tretji po moči. Organizacija? Nedvomno vpliva. Je vzorna in vsestranska in disciplinirana. Saj je centrum edina stranka, ki, odkar obstoja, ohranjuje svoje vrste nepoškodovane in je ne more izpodjesti noben črv demagogije in nezadovoljnosti, četudi nosi svo pezo posledic premagane države in versailleskih določb. Dejstvo, da ni stopila v novo dobo z madežem hohenzolernstva in prusovstva? Je nedvomno upoštevanja vredno, a je v Nemčiji tudi dvorezen meč spričo tako mamljivega gesla nemških nacionalcev: Najprej zmagovita maščevalna vojna, potem edino monarhistična, protestantska Nemčija! Ali morda dejstvo, da ni ne skrajno levčarska, ne skrajno desničarska? Mednarodno gotovo vpliva simpatično. Levčarska ali komunistična vlada daje antanti manj garancij za izpolnitev obveznosti, a desničarska bi odbila zaupanje, ali pa morala povsem priznati centuramaško linijo. Posebi je treba torej globlje. Odgovor je podal protestant, pruski državni tajnik Becker: »Velika moč centurama je v tem, da je to edina nemška stranka, ki ne izhaja iz gospodarsko politične, ampak kulturno-politične baze in na tej podlagi urejuje in rešuje vsa druga vprašanja.«

Kulturno-politična baza je ponos in moč centurama, solnce, ki ogreva tudi druge stranke, ki daje življenje novi Nemčiji. Kaj je bilo po vojni? Nemec je pretrgal zvezo s politiko. Vojna, dnevna politika z večnimi krizami, radikalizem skrajnih strank, burne skupščine, vse to mu je hotelo utrditi prepričanje, da sta se kupčija in politika pobratili kot v Ameriki. Avtoriteta je padla, nastopila je diferenca med dolžnostjo in možnostjo dajatev, kritika skrajnih strank je divje hujskala. Oswald Spengler je v svoji knjigi imenoval Weimar in ustavo — močvirje. »Iz bojazni radi deleža na plenu je nastala na vojvodskih baržunastih stoli v Weimaru nemška republika, ne kot državna oblika, ampak kot firma. V njenih določbah ni govora o ljudstvu, ampak le o strankah, ne o moči, časti in veličini, ampak o strankah. Mi nimamo več domovine, ampak stranke, ne pravice, ne cilja, ne bodočnosti, ampak interese strank.« In avtorju »Untergang des Abendlandes« je desnica navdušeno pritrjevala. Torej mrtnja in bolestan odgovod na politično delo sta slavili triumfe.

Centrum je izdal parolo proti temu: Čas zahteva ustvarjajočo in vodilno politiko, preoblikovanje države in aktiviranje političnega nemškega človeka. In to ne samo s številskimi organizacij in društev, ampak z ustvarjajočimi idejami, kulturnimi ideali, s prepričevalno močjo svetovnega naziranja, ki budi v človeku — jaz — in družabno nalogo do soustvarjanja pri državi in ljudstvu, ki sebe ne odveže od usode ljudstva, ki smatra sebe za razbito in fragmentarno bitje, če ne zavzame pozitivnega stališča do ljudstva in države, ki smatra politiko za npravnstveno idejo in npravnstveno dejanje, ki jo vodi do načelne poti pravice in svobode, skupnosti in moralnega reda. To politiko smatra centrum za srčno, iz kulturno-politične baze naj se razvije drugo: polje socialne in gospodarske, zunanje in ustavne politike. Kajti vsako veliko gospodarstvo zahteva visoko kulturo, socialna zakonodaja pa kulturo notranjega sočustvovanja do skupnosti. In kulturna politika daje celotni politiki duševnost, dušo, npravnstveno vsebino, idejam moč in luč, utešuje nasprotstva in malenkosti in je v svojem bistvu harmonija. Zato se ne sme priti v nasprotje z kulturnim izhodiščem. Nemško politiko v novi dobi je bilo treba torej poduhoviti, voditi jo k trajnim uspehom, priveriti posameznika do doživljanja z državo in ljudstvom, ustvariti visok politični Ethos.

Kako je centrum konkretiziral svojo kulturno-politično smer? Nemčiji je odkrito povedal, da je treba popolnoma prelomiti z Machiavellijem in Rousseaufem, Heglom in Marksom, Smithom in manchesterstvom, Nietzschejem in Treitechkejem. Narod je treba vzgojiti v zavesti, da sta morala in politika nerazdružljivi, da je parola »vera je privatna stvar« protikulturna in znamenje kulturnega propada. Priznati je torej treba, da je krščanstvo javna kulturna sila in sicer absolutna, ki vodi do krščanskega pojmovanja države, ki daje državni volji smer in cilj. Tu pa ni treba, da se pride v nasprotje s protestantizmom. Cerkev naj razvije z vso močjo mednarodno organizirano državno idejo, avtoriteto in osvetli ljudsko delo. Poklicem daj vsakele de-

javstvu motive do dela, kar vpliva na produkcijo in kakovost. Ločitev cerkve od države bi bila poleg ohromljenja države greh na nemški kulturi, ki je po svojih koreninah verkovala moč ravno iz krščanstva. Kulturna politika priznava dalje veličastvo pravice in odklanja brutalno moč, ustvarja osebnost in vodi boj za svobodo vesti in vere, krepi zakon in družino in vodi do plemenitega univerzalizma. Ohranjuje in krepi duševne predpogoje družbe in države, družine in posameznika, izobrazbe in naroda. In daje veselje do življenja, do dela, je pogoj prave demokracije in zato tudi trajnih uspehov.

Kulturna politika mora torej biti najgloblji fundament političnega bitja in delovanja. Zato je centrum začel novo Nemčijo pri korenini. V weimarski ustavi je zagotovil garancije svobode vesti in vere, praznikov, varstvo zakona in družine, pravice do vzgoje in religioznega pouka. Ko so vlade v Braunschweigu, Thüringenu, Hamburgu kršile ta določila, jih je centrum prisilil do umika. V saškem kulturnem boju je enako zmagal. A v prvi vrsti je poudarjal pozitivno kulturno vstvarjanje. Njegove inicijative plod je zakon o varstvu mladine in karitativnem delu, ki dopušča privatno inicijativo; enak zakon o mladinskem sodstvu in zasebnih šolah. V programu štedenja je dejal: v izdatkih za kulturne svrhe je štedenje le ultima ratio. V inflacijski krizi je ustanovil kulturno izjemni fond za kulturna, verska društva in pomoč akademikom. V tej krizi nemške znanosti je organiziral sodelovanje inozemstva, Amerike, Švedske, Švice, Nizozemske. V parlamentu so se stalno stavljale interpelacije o nevarnosti, da propade svetovno veljavna nemška znanost, naraščaj, propadejo duševni delavci in prosti poklici, idejna in tehnična podlaga nemške kulture z znanstvom pa se ne rešuje samo domovine, ampak pridobiva tudi potrební ugled v inozemstvu. Saj je bil Zeppelinov zrakoplovni pohod preko Oceana končno dokaz znanstva in neuomrnega raziskovanja. Pred vsemi strankami je centrum obrnil pozornost parlamenta na težki gospodarski položaj dijaštva, kar da je vse-nemška zadeva. Saj gre za nadaljevanje kulturnega dela po mladi generaciji. Njo je treba varovati. Zato je centrum zahteval revizijo zakona o filmu, posvetil vso skrb ljudski izobrazbi in zakonu o gledališčih. Skrb, da se vzpostavijo mednarodni znanstveni odnošaji, je doživela praktično izvedbo. V parlamentarni frakciji pa je organiziral kulturni odbor, obstoječe iz teologov, pedagogov, juristov in drugih kulturnih delavcev, da je bila zveza tesna in je stranka imela vedno material takoj pri roki. Torej: Enotne ideje, ki vodijo do enotne kulture. Kulturna politika mora pa dati vrednost osebnosti, pravilni pojem o državi, nacionalizmu, temelj napredka, ki je: kulturno-znanstvena obnova v nemškem narodu. Pri tem pa morajo biti vsega tega dela deležni tudi oni 17 milijoni Nemcev, ki so kakorkoli odtrgani od mej nemške republike. In to se je tudi zgodilo in se stalno dogaja.

Morda bi bila možna Nemčija brez centurama, a nemogoča vsakako nova modernarepublikanska-demokratska brez centurama, ki je v centuramaški orientaciji šla povojnim problemom do dna, ustvarila trajne predpogoje mirnega sožitja med narodi in ki nosi v sebi vključ herojski skrbi za obnovo lastnega naroda vendar tudi — univerzalen karakter.

„Bogoslovci“.

»Krasnaja Gazeta«, znano rusko komunistično glasilo, ki včasih pove tudi kakšno neprijetno resnico, piše o debati po protiverskem predavanju prosvetnega komisarja Lunačarskega v Moskvi. Govornik je »nepobitno dokazal, da izvira vse iz razuma in analize, da ne more biti moderni misleči človek nič drugega kakor prepričan materialist. Mnogi ploska. Kot prvi oponent nastopi metropolit Zive cerkve Vvedenski. Naj se zberejo, predlaga on, tehnik in naravoslovci ter analizirajot ta-le glasovir tvrdke Bechstein. Govornik kaže glasovir, ki stoji na podiju poleg njegove mize sredi velike dvorane politehniškega muzeja, — »Zvedeli bomo do najmanjših podrobnosti, kako je glasovir narejen, iz kakega lesa, kolikokrat se trese vsaka struna tekom sekunde in dr. Kratkotomalo, lahko si bomo domišljevali, da vemo po tej izčrpní analizi prav vse, kar se tiče glasovira. In vendar... če bo prišel ta trenutek na nesrečo zastopnikov točne znanosti glasbenik, ki ne ve ničesar od kemije, fizike in mehanike, ima pa v sebi iskro božje nadarjenosti, če se bo vsedel in pričel igrati — šele tedaj bomo razumeli, kaj je in čemu je glasovir. Prepričali se bomo, da ne vedo tega znanstveniki, temveč preprosti godeci, ki pretrese s svojimi zvoki naše čustvo in nam orosi oči.« — Ta govor je imel nepričakovan uspeh in množica ploska kakor grom. Razkašen stopi na tribuno komunistični pisatelj Skvorov, vodja protiverskega tiska. — »Letal sem z najboljšimi aeroplani neverjetno visoko, a nisem videl v nebesih nobenega Boga.« — Vvedenski gre zopet na oder in odgovarja: »Jaz pa sem gledal, kako so razklali medicinci mrliču lobanjo, videl sem vse možgane, ki jih ima v glavi, — razuma pa nisem videl.« — Zborovanje postane preglasno. Lunačarski ga zatvori, da ustavi pričeto preoir.

Gospodarstvo

Finančni uspeh pokrajinske razstave in državna subvencije

V zadnji sobotni številki smo opozorili javnost na zapostavljanje ljubljanskih velesejskih prirediteljev z ozirom na državno subvencijo. Kakor smo čuli iz poučene strani, daje vlada zagrebški velesejski upravi običajno skoro dvakrat večjo podporo kot ljubljanski velesejski upravi, čeprav ljubljanski sejni in prireditelji skoro nadkrijujejo zagrebške. To pomanjkanje primerne subvencije je posebno težko obremenilo našo sejsko upravo ob priliki pokrajinske razstave. Od te razstave, katera je bila prirejena predvsem v poučne in vzgojne svrhe, že ob početku ni bilo pričakovati večjega finančnega efekta, kajti sejska uprava je dala raznim razstavnim odborom na razpolago svoje paviljone, ne da bi zahtevala kako najemnino. Edino paviljon E, kjer je bil aranžiran velesejski del razstave, je prinesel upravi dohodke s strani razstavljalcev in še ti so plačali le polovično najemnino. Na drugi strani pa je zahteval aranžma mnogo večje denarne žrtve kot pri velesejskih prireditvah; medtem ko so pri velesejski aranžma paviljonov nosili razstavljalci, je to pot vse breme prireditve padlo na sejsko upravo in posamezne odbore. Posebno velike stroške je zahtevala prirediteljska umetniške in vrtnarke razstave. Vladna podpora baje ni niti zadostovala za premije, ki so se razdelile na konjski razstavi. Razstava kot taka je nad vsa pričakovanja dobro uspela. Zato pa bi bila bolj kot kdaj dolžnost vlade, da upošteva veliko vzgojno vrednost takih prirediteljev in dodeli upravi vsaj delno povračilo stroškov. Ob priliki otvoritve je gospod minister Pucelj obljubil, da bo skušal izposlovati naknadno podporo, zato pričakujemo, da bo svojo obljubo tudi izpolnil. Le tedaj lahko pričakujemo, da se v interesu našega gospodarskega in kulturnega napredka ponovijo slične prireditve.

Nagel padee delnice Slavonske banke. Kurs delnice Slavonske banke, ki se je dolgo časa držal na višini 50 Din, je prišel v ponedeljek nenadoma padati. Neki privatnik je vrgel na trg velike množine teh delnic, po zelo nizki ceni. Tako je bilo že v četrti prodanih preko 1000 delnic po 80-33 dinarjev. Intervencije na zagrebški borzi so se kmalu opustile. Danes pa se javlja iz Zagreba kurs 15-17 Din. Zaenkrat ni znano, kje leži vzrok tega rapidnega padea, ni pa izključeno, da namerava nekdo potem takega pritiska doseči kak cilj. Intervencije je pri vsem tem kurs teh delnic na ljubljanski borzi. Službena tečajnica javlja še danes 49 denar medtem, ko je v Zagrebu denarni kurs padel že na 15. Vidi se, da je arbitražni promet med Zagrebom in Ljubljano zelo slab, kajti drugače bi moral tudi v Ljubljani kurs teh delnic pasti.

Pocenitev soli za živino. Nedavno smo poročali, da namerava uprava monopolov znižati ceno soli za živino na 1.50 za kg. To vest potrjuje večerajnji »Trgovinski glasnik«. Upravni odbor državnih monopolov je sklenil prodajati posebno vrsto soli, ki bo namenjena izključno le kot dodatek k živinski krmi. Ta sol se bo izdelovala v Kreki in se bo prodajala po 1.50 za kg franco Kreka. Interesenti, ki reflektirajo na to sol, bodo morali položiti odgovarjajočo kaveljico pri monopolnem skladišču v Kreki.

Vprašanje znižanja železniških tarifov za potnike. Te dni se bo v Zagrebu vršila konferenca delegatov vseh železniških ravateljev, na kateri se bo razpravljalo o znižanju železniških tarifov za potnike.

Prodaja kemične tovarne v Šoštanj. Kakor poročajo »Jugoslovanski Lloyd«, je »Tovarna unija Franc Woschnag in sinovi d. d.« v Šoštanju kupila tamonjšno kemično tovarno. Lesni trg. Lesni trg postaja vsled povečanja eksporta živahnejši. Povpraševanje inozemstva, posebno Francije, Italije, Španije, Anglije in Belgije se je povečalo. Tudi notranji trg kaže ugodnejšo sliko pri nespremenjenih cenah. Procentualno notiranje efektov na dunajski borzi. Vsled uvedbe zlatih bilane in gotovih prednosti namerava dunajska borza uvesti procentualno notiranje efektov, po vzorcu notiranja na nemških borzih.

Borza

Dne 17. septembra 1926.

DENAR.
Zagreb. Berlin 13.455-13.485 (13.44-13.47), Italija 204.96-206.96 (205.54-207.54), London 274.375-275.175 (274.30-275.10), Newyork 56.447 den. (56.343-56.543), Pariz 160-162 (162-164), Praga 167.35-168.15 (167.30-168.10), Dunaj 7.9586-7.9886 (7.955-7.985), Curih 10.927-10.957 (10.925-10.955), Amsterdam 22.65-22.75 (22.65-22.75).
Curih. Belgrad 9.14 (9.145), Budimpešta 72.45 (72.475), Berlin 128.2125 (128.1925), Italija 18.725 (18.90), London 25.1187 (25.117), Newyork 517.5 (517.5), Pariz 14.575 (14.765), Praga 15.342 (15.33), Dunaj 73 (72.96), Bukarešt 2.7125 (2.60), Sofija 3.7875 (3.74), Varšava 57 (56.5), Amsterdam 207.385 (207.425), Bruselj 14.20 (14.20).
Dunaj. Devize: Belgrad 12.50-54, Kodanj 187.95-188.85, London 84.36-48, Milan 25.65-75, Newyork 707.75-710.25, Pariz 20.05-20.60, Varšava 78.25-75. Valute: dolarji 704.70-708.15, angleški funt 84.30-46, francoski frank 19.87-20.13, lira 25.44-70, dinar 12.46-52, čehoslovaška kruna 20.92-21.04.
Praga. Lira 121.80, Zagreb 59.595, Pariz 94.80, London 168.72, Newyork 33.70.

VREDNOSTNI PAPIRI.

Ljubljana. 7% invest. posoj. 72.50 den ex kupon. vojna odškodnina 805-308, zastavni listi 20 22, kom. zadolžnice 20-22, Celjska 193-196, Lj. kreditna 165-170, Merkantila 90-94, Praštediona 865-867, Slavonska 49 den. Kred. zavod 165-175, Strojne 112-115, Veveče 108 den., Stavbna 55-65, Sešir 108-104, zaklj. 104.
Zagreb 7% invest. posoj. 72.50-73.50, agrari 43-44, vojna odškodnina aranž. 304.50-305.50, kasa 304.50 den., sept. 304.50 den., okt. 306-309.50, Hrv. esk. 101-102, Kred. 102-104, Hipobanka 55-57, Jugobanka 92-92.50, Praštediona 865-870, Ljublj. kreditna 165-170, Slavonska 15-17, Srpska 130 den., Eksploatacija 10 den., Sečarana 345-350, Gutmann 230-240, Slavex 115 bl., Slavonija 30.50-32, Trbovlje 835-840, Veveče 105-115.
Dunaj. Podon.-savska-jadran. 842.000, Zivno 710.000, Alpine 349.000, Greinitz 106.000, Kranjska industrijska 384.000, Trbovlje 431.000, Hrv. esk. 157.000, Mundus 1.100.000, Slavex 52.000, Slavonija 36.400.

BLAGO.

Ljubljana. Les: Bukove okroglice, suhe, fco nakl. post. 2 vag. 16-16, zaklj. 16, hrastovi hlodi od 40 cm naprej, ravni, čisti, fco Sušak 900 den., remeljni 7-7, 8-8 in polovičariji, fco meja 475 bl., hrastova drva, suha, meterska, zdrava, fco naklad. post. 18 bl., bukovova drva, suha, meterska, zdrava, fco vag. meja 20.50 den., skorete - smreka, 12 mm, paralelne, od 18 cm naprej, media 34. I, II, III, monte, fco v. m. 800 d., brzojav, drogi, smreka, jelka, bor, mecesen, obelji, zdravi, ravni in primer. suhi: 6.50 m, obseg v vrhu 38 cm, obseg 2 m od spodnjega konca 58 cm, za komad 40 den., 7.50 m, obseg v vrhu 40 cm, obseg 2 m od spodnjega konca 58 cm, za komad 52 den., 8.50 m, obseg v vrhu 42 cm, obseg 2 m od spodnjega konca 60 cm, za komad 68 den., fco vag. meja via Trbiž.
Žito in poljski pridelki: Pšenica nova, fco naklad. post. 260 bl., pšenica domača nova, fco naklad. post. 285 bl., koruza fco vag. nakladalna postaja 165 bl., rž domača, fco nakladalna postaja 205 bl., oves, novi, fco nakl. post. 155 bl., fižol beli novi, fco vag. nakl. post. 170 bl., krompir rani, fco vag. slov. post. 95 bl., laneno seme, fco Ljubljana 380 den., laneno seme Podravina, fco Ljubljana 370 den., seno sladko, stisnjeno, fco vag. slov. post. 100 bl.

MALI OGLASI

Vsaka drobna vrstica 1-30 Din ali vsaka beseda 50 par. Najmanjši oglas 3 ali 5 Din. Oglasi nad devet vrstic se računajo višje. Za odgovor znamko! - Na vprašanja brez znamke ne odgovarjamo.

ORGANIST

oženjen, išče službo, najraje kjer bi opravljal tudi krojaško obrt. Pism. ponudbe na upravo lista pod šifro: »Organist«.

Priporočam se bližnjemu občinstvu in iz Ljubljane

ZA IZDELOVANJE OBLEKE

po najnov. modi, fino delo, 130-180 Din od obleke. - Pišite dopisnic! Pomerit pride na dom. Sprejem tudi popravila. JOSIP FURLAN, krojač, Studence-Ig 29, p. Ljublj.

Službo išče močno, zdravo dekle

(začetnica). Ponudbe na upravo »Slovenca« pod šifro: »PRIDNA«.

STANOVANJE

v Zg. šiški, v novi hiši, dobi tisti samec ali zakonski par brez otrok, kateri more plačati najemnino za 2 leti naprej. Za samca lahko stanovanje dosmrtno. Ponudbe pod »Takoj št. 6370 na upravo »Slovenca«.

Poravnajte naročnino!

Meblov. sobo

z elektriki, razsvetljavo in posob. vohod, po možnosti s h. rano, išče mlad uradnik. - Ponudbe pod: »Soliden plačnik« upravi.

VAJENCA

sprejme takoj Jož. Krušič, čevljar, Dev. Mar. Polje.

PRODAJALKA

meš. stroke, dobra moč, želi mesta takoj. Ponudbe pod: Dobra moč št. 6343 upravi.

Izučena prodajalka

in PISARNIŠKA MOČ, 20 let stara, s 3 let. mešč. sol. predizobrazbo, želi premeniti služb. mesto; gre kamorkoli, najraje na deželo z oskrbo v hiši. Ponudbe na upravo pod: »Pridna in poštena«.

Občina MOSTE pri Ljubljani rabi vsestransko izvežbanega

STROJNIKA

s strojniško in elektro-tehniško skušnjo. Nastop službe takoj. Plača po dogovoru. - Pismene ponudbe s tozadev. spricvali je vlagati pri obč. uradu v Mostah do 22. 9.

Deklica pridna, močna in zdrava s 6 razredi, bi se rada izučila v trgovini, najsiho v mestu ali na deželi. - Ponudbe na upravo lista pod številko 6320.

GREM ŠIVAT

po hišah in krpah. - Na slovo v upravi pod št. 6333.

UČENKO v trgovino z mešanim blagom sprejme Martin Pleternski - Cerklje ob Krki. 6305

Vzgojiteljica

zmožna srbskega, nemšk. in franc. jezika, se išče k 14 letni deklici in 12-letnemu fantku v Subotici. Pismene ponudbe: »DIAMANT«, Maribor, Kopitarjeva ulica št. 11.

H. R. Haggard - P. M. Cernigoi:

Jutranja zvezda.

Roman. Brošir. Din 30-., vezano Din 40-.

Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani.

Objava.

Županstvo občine Zakot pri Brežicah naznanja, da se bo vršila dne 22. septembra 1926 od 10. do 12. ure na kolodvoru v Brežicah

javna dražba

4000-5000 komadov železniških pragov iz bukovega lesa za normalnotirne železnice. Izključna cena 150.000 Din. Vadij znaša 15.000 Din. - Za slučaj, da za izključno ceno ne bi bilo ponudbe, se bo prodajalo tudi pod to ceno. Vsa količina se ima prevzeti kot nerazdružljiv kompleks. Najvišji ponudek se ima položiti v celoti pri dražbenem naroku, in sicer najmanj ¼ v gotovini, ostanek pa tudi v tuzemskih državnih vrednostnih papirjih ali vložnih knjižicah katerega tuzemskega denarnega zavoda.

Blago se lahko vsak dan ogleda na kolodvoru v Brežicah. - Dražbeni pogoji so reflektantom na vpogled pri podpis. županstvu med urad. urami.

Županstvo občine Zakot.

Čevlje za šolsko mladino

26-30 31-35 36-39

60:95:135
D. 60, D. 95, D. 135

Jos. Martinc, Maribor, Gosposka 17
„Humanik“, Celje

UNDERWOOD

pri Lud. Baraga, Ljubljana
Selenburgova ul. 6/1. Telefon štev. 980.

UNDERWOOD

Sven Elvestad:

Železni voz.

Roman.

In tako sem storil nekaj, kar se je popolnoma ujemalo z mojim prejšnjim ravnanjem. Tudi jaz sem se oprijel sedaj gotove misli in delal po načrtu.

Vzel sem kos belega papirja in ga položil predse na mizo, ker sem hotel pisati. Na stojalcu se je nahajalo vse polno svinčnikov in eno samo pero, toda črnila nisem videl nikjer. Polnilno pero je tičalo v svojem tulcu. Ko sem pisal z njim, sem se čutil sam svojim ravnim, krepkim črkam:

»Dragi Kragl!

Čakal sem na Vas danes zvečer do pol enajstih (ura je bila v resnici šele deset in deset minut), da bi odšla skupaj na ribji lov k »Šilastemu pomolu«. Odrinil bom ob enajstih od mosta pri trgovcu. Ako boste do takrat dobili to pismo in če Vas je volja, pojdite prosim z menoj.

Podpisal sem se in položil pero spet oprezno na stojalce. Nato sem se požuril, da bi prebrskal detektivove papirje.

Pisal je mnogo, po vsem mogočem, toda niti besedice nisem našel o gozdarjevi smrti, in ravno tako ne o letalu doktorja Brahmisa.

Čas je hitro mineval; moral sem oditi. Šel sem skozi obednico, kjer je sedelo še nekaj gostov, požvižgaval predse vesel napev in rožljaj s svojimi ribarskimi pripravami, tako da so me mogli vsi videti in slišati.

»Torej noče iti nobeden z menoj?« sem vprašal zadnjikrat.

»Ne, ne,« se je glasil odgovor.

Stopil sem ven na cesto in se čutil, kako miren sem bil.

Ko sem se spomnil, kaj je bil dejal trgovčev brat

o moji moči, sem iztegnil roke in čutil, kako so se napele mišice pod mojo obleko. Vedel sem, kaj je bil moj namen.

Tako sem stopal počasi po cesti, v upanju, da bom srečal še kakšnega gosta ali domačina, kajti hotel sem, da bi me videli še enkrat. Imet sem tudi srečo, nameril sem se na ribiča s slamnikom.

Od večera po oni strahoviti noči, ko je bil ubit gozdar, moža nisem bil več videl. Ko me je spoznal, je zadržal korak in me oklevaje pozdravil. Zdelo se mi je, kakor bi hotel spregovoriti z mano nekaj besed. Obstal sem torej in mu podal roko.

»Tako pozno še pokonci?« sem začel.

»Ah, saj je šele deset,« je odgovoril. »Bil sem pri trgovcu in čul, da ste namenjeni na ribji lov.« Izredno me je zveselilo, da so že začeli govoriti o mojem izletu.

»Mislim, da ste že odrinili,« je nadaljeval mož. »Ali vas bo kdo spremljal?«

»Ne, nadejal sem se, da bo šel detektiv z menoj, toda nikjer ga ne morem najti. Ako ga kje srečate, mu povejte prosim, da odrinem čez četrt ure.«

»Prav, to mu že lahko povem.«

Mož je stal še vedno tam in se prestopal z nogo na nogo. Očitno je imel nekaj na srcu.

Slednjič je prišlo na dan:

»Ste videli železni voz?«

»Da,« sem odgovoril in se nasmehnil. »Tako so se razrešile vse strahotne zgodbe prav prijetno, dragi prijatelj. Saj niti voz ni, letalo je!«

Stari mož je zagodel nato nekaj predse. Zdelo se je tako, kakor bi verjel tudi še sedaj na železni voz. »Jaz sem ga slišal že prej,« je ugovarjal, »in sicer pred štirimi leti.«

»Toda izkazalo se je, da stari Gjaernaes takrat ni prišel ob življenje!«

»Res ne. Tudi jaz sem slišal vendarle.«

Ostal je pri svojem prepričanju in me zapustil

zelo razočaran, ker sedaj tudi jaz nisem več bil na njegovi strani.

Brez težave sem našel v temi čoln, ki je bil zasidran ob mostu, položil vanj svoje ribarsko orodje in odrinil, tako šumno, kolikor mi je bilo mogoče. Tedaj sem zapazil, kako se je v trgovčevih oknih naenkrat posvetilo in kmalu potem spet stemnilo. Vedel sem, kaj je bilo. Trgovčev je bil odprl okno, da bi čul, kdo šari po njegovem čolnu. Spoznal je, da sem bil jaz, in spet je zaprl okno.

Tako se je ujemal vse izborna. Ura je kazala sedaj četrč čez deset, in trgovčev me je bil slišal, da sem odrinil od mosta.

Edino, kar me je še motilo, je bila tišina. Rad bi bil imel veter in valove, da bi prikrikl veslanje, toda zato mi je pomagala tema. Oddaljil sem se bil samo malo metrov od suhe zemlje in že nisem mogel več razločiti hiš; zginile so v trdi temi, v kateri se je svetlikalo tu in tam nekaj rumenih luči. Veslal sem v najgostejši senci. Morje je bilo namreč na čuden način razdeljeno v črne in sive ploskve. Na veliko daljavo se je širil po vodi svojevrsten svetlosiv odsev. Nisem vedel, odkod je luč prihajala, toda čuval sem se skrbno, zaveslati v to svetlobo, ki je bila podobna motnemu srebru, kajti vedel sem, da bi se videla tam čoln in jaz razločno, ko globočina potonjica. Sedaj sem se bližal prelivu, ki je vodil iz zatoka in razločno sem občutil, da mi je s suhe zemlje zapihalo mrzlo v zatilnik. Čoln je drčal ob hrbtu dolge sipine. Sedaj bi moral veslati ob suhi zemlji in kreniti potem na levo, da bi prišel na lovišče. Toda namesto tega sem zavil na desno proti strmini, in začutil sem, kako sem zginil v gosti senci. Sedaj bi za vse na svetu ne hotel koga srečati. Vedel sem, da vozijo ribiči pogostokrat tod mimo, in krepko sem zaveslal, da bi hitro in neopaženo prišel na svoje mesto. Vozil sem z vso močjo, tako da so se vsa krivila in da je voda šumela pod udarci.

Priporočamo LJUDSKO KNJIZNICO (Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani): 19. sv. J. O. Curwood, Kazan, volčji pes. Kanadski roman 18 Din, vezan 30 Din. - 20. sv. Ed. About, Kralji gor. 18 Din, vezan 30 Din. - 21. sv. H. R. Haggard, Jutranja zvezda. 30 Din, vez. 40 Din. - 22. sv. Otroka kapljana Granta. Popolnisanje okoli sveta. Roman v treh delih. 48 Din, vez. 58 Din.

IZJAVA.

Podpisana nisem plačnica za nobene dolgeve, ki bi jih ta ali drugi napravil na moje ime.

MARIJA ZUPAN
gostilničarka, Trbovlje L.

Dam v najem

sobo, kuhinjo in kabinet, 6 min. od postaje Laze. — Rok KRAJNC, Laze. 6350

Prodajam **oleandra** 2 krasna za 240 Din. Stara pot 11.

Telico in kravo
motofonske pasme prodaj ADOLF ZABJEK - mesar, Ljubljana, Poljanska c. 55.

Hlode

hrastove in bukovne, kupuje parna žaga V. SCAGNETTI - Ljubljana.

Kupim **posestvo** srednje v bližini mesta, 1 uro od Ljubljane ali Maribora. — Ponudbe s ceno upravi pod Cvetiči gaj št. 6344.

Lepo posestvo!

Mesarji, gostilničarji in trgovci, pozor!

Proda se v lepem in prometnem kraju na Gorenjskem lepo posestvo za 6 glav živine. Obstojajo iz rodovitnih njiv, travnikov in lepo zaraščenih gozdov. Lepa trg. hiša s klavnico ter dobrih kmetijskih posredstev. — Naslov v upravi lista pod: Posestvo na Gorenjskem št. 6361.

Pisalni stroj

dobro ohranjen, novejšega tipa, kupimo. Ponudbe z navedbo cene na upravo »Slovenca« pod šifro: »Pisalni stroj« št. 6373.

LOVSKA PSICA

kratkodlaka prepeličarka rjavo-tigrasta, se je izgubila. Oddati proti nagradi: Karlovska cesta 18.

Sodna dražba

raznega rezanega lesa, raznih stavbnih potrebščin, pohištva, pisarniške opreme.

Dne 20. septembra t. l. se bo iz konkurzne imovine javno prodajalo:

1. ob 8. uri za Bežigradom pri mestnih stanovanjskih hišah: rezan les, plohe, barake, krampe, lopate, samokolnice, truge, vodovodne cevi, zidarske stolice, klanfe, betonski opaž itd.

2. Kasneje pri novem mostu na Fužinah: plohe, deske, krajnike, štiriočlat les.

3. Še pozneje in event. naslednji dan pa na Taboru h. št. 2 tudi razen les in stavbene potrebščine, nadalje 1 oseben avto, landauer, kočija s komati, več težkih voz, vratca za dimnike, modele ze cevi, samokolnice, traverze, pohištvo, železna blagajna, pisalne mize, briljanten prstan in slično.

Več se poizve v odvetniški pisarni dr. Danilo Majaronca, Miklošičeva cesta 18.

Novo otvoren!

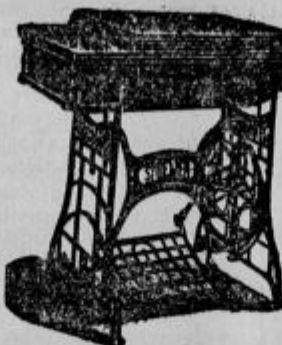
KONFEKCIJO upellala je **trrdka**
ANTON MACUN, Maribor, Gosposka ul. 10.

Moderne obleke in raglane za gospode in dečke, po vseh cenah. Specialne štajerske hlačke za dečke in poklicne obleke! Dežne plašče i. t. d. Velika izbira vsakovrstnega štofa za obleke in površnike za gospode. Dam tudi napraviti po meri! — Flaui in pliš v vseh barvah in cenah za plašče, baržun, perje in puh, odeje, koece ter bogata zaloga vsakovrstnega manufakturnega blaga. — Dam tudi na obroke brez povišanja cen!

Solidna postrežba!

Zahlevajte vzorce!

Zmerne cene!

15 letno jamstvo

Svetovno znani najboljši šivalni stroj je edino le **Stozer** za rodbinsko in obrtno rabo.

ZALOGA
L. BARAGA, Ljubljana
SELENBURGOVA ULICA 6/1
Telefon št. 880.

Steklena strešna opeka

je zopet na zalogi pri »ZDRUŽENIH OPEKARNAH« d. d. v Ljubljani.

Volno in bombadž

za strojno pletenje in vsakovrstna ročna dela dobite po najnižjih cenah v veliki izbiri pri **KARLU PRELOGU** — Ljubljana, Stari trg št. 12 — in Židovska ulica št. 4.

Visokopritl. hiša

v Rožni dolini je pod zelo ugodnimi pogoji naprodaj. — **GALE** — Rožna dolina cesta V, št. 24. 6110

Edino najboljši
šivalni stroji in kolesa
za rodbino, obrt in industrijo so le

Jos. Petelinca

Najnižje cene. **Gritzner, Adler** Tudi na obroke. **Ljubljano**, blizu Prešernovega spomenika.

Pouk v voženju brezplačno.

Večletna garancija.

Zahvala. Ob prebriski izgubi naše nadvse ljubljene hčerke in sestrice

ELICE

nam je bilo izrečeno toliko sočutja, da nam je dolžnost, vsem se zahvaliti. Pri-srčna hvala vsem, ki so nam lajšali bol za časa njene bolezni, z obiski ali kakorkoli. Naša iskrena hvala za prekrasno cvetje, s katerim ste jo obsuli in ste s tem lajšali nam neizrečeno boleščino, katero moramo trpeti, hvala vam vsem za spremstvo na njeni zadnji poti, katero je bilo tako mnogoštevilno. — Vsem naj Bog stotero poplača!

Ljubljana, 17. septembra 1926.

Neutolažljivi ostali rodbina KREK.

Izmučen in utrujen težke življenske borbe nas je nenadoma zapustil naš dobri soprog, oče, dedek itd., gospod

Maks Robič

trgovec in posestnik v Središču

okrepčan s tolažili sv. vere v 74. letu svoje starosti. Pogreb pokojnika bo v nedeljo ob pol 15. uri iz hiše žalosti na tukajšnje pokopališče. — Sv. maša zadušnica se bode služila v ponedeljek ob 6. uri zjutraj v tukajšnji farni cerkvi.

Mir in pokoj njegovi duši.

Središče, dne 17. septembra 1926.

FRANJA ROBIČ, soproga. — DR. MAKS ROBIČ, FRANJO ROBIČ, sinova. — MARGIT ROBIČ in MILA ROBIČ, sinahi. — FRANCEK in MIRA, vnuk in vnukica — v imenu vseh ostalih sorodnikov.

Javljamo tužno vest, da je naš upravni svetnik, gospod

Alfred del Fabro

polkovnik generalštaba v p., ravnatelj **B. Wetzler-jevih industrij i. t. d.**

dne 11. t. m. v Pernitz, Nemška Avstrija, po dolgi mučni bolezni preminul. Pogreb spoštovanega pokojnika se je vršil dne 14. t. m. na Dunaju.

Marljivega upravnega svetnika, kateremu je bilo vse življenje le en delaven dan, ohranimo v najlepšem spominu.

Vrhnika, 16. septembra 1926.

Konzervna tovarna d. d. na Vrhniki.

Umrli je v Ormožu na Štajerskem po dolgi mučni bolezni in vzgledni potrpežljivosti očiščen ter s sv. zakramenti lepo za večnost pripravljen, 66 let star, v petek 17. septembra ob 2 popoldne gospod

Andrej Gliebe Ord. Teut.

dekan in mestni župnik.

Pogreb bo v Ormožu v ponedeljek 20. septembra ob 10 dopoldne. Vsem duhovnim in redovnim sobratom, prijateljem in znancem zlasti v župnijah, kjer je pokojnik v 43 letih svojega duhovništva pastiroval, priporočam v molitev njegovo dušo.

V Ljubljani, dne 17. septembra 1926.

Prior VALERIAN UČAK,
ORD. TEUT.

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem sporočamo najbolj žalostno vest, da nas je na zemlji za vedno zapustila in odšla k Vsemogočnemu po zasluženju plačilo naša najljubljenejša soproga, najboljša mamica, stara mamica ozir. tašča, gospa

Frančiška Hartman roj. Porenta

posestnica

v 50. letu svoje življenske poti, previdena s tolažili sv. vere, danes 17. sept. ob pol 2 popoldne. V nedeljo dne 19. septembra ob pol 5 popoldne spremimo preljubo blagopokojnico iz hiše žalosti, na Suhi, na pokopališče v škofjo Loko.

Vsi, ki ste jo poznali, molite zanjo!

Suha pri škofji Loki, dne 17. septembra 1926.

FRANC HARTMAN, soprog. — FRANCKA por. ŠUBIC, MINKA, LOJZE, absol. jurist, ANICA, FRANCEK, JOŠKO in POLDKA, otroci. — ANTON ŠUBIC, zet. — FRANCKA, JOŽICA, vnukinja.

Javljamo tužno vest, da je naš dolgoletni poslovodja, gospod

ALFRED DEL FABRO

upravni svetnik, polkovnik generalštaba v pok., ravnatelj **B. Wetzler-jevih industrij i. t. d.**

dne 11. t. m. v Pernitz, Nemška Avstrija, po dolgi mučni bolezni preminul. Pogreb spoštovanega pokojnika se je vršil dne 14. t. m. na Dunaju.

Marljivega upravnega svetnika, kateremu je bilo vse življenje le en delaven dan, ohranimo v najlepšem spominu.

Vrhnika, 19. septembra 1926.

Konzervne tovarne d. z o. z. na Vrhniki.